משנה · אחרונים · בועז · סדר קדשים

בועז על משנה קינים

רבי ישראל ליפשיץ

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

בועז על משנה קינים

רבי ישראל ליפשיץ

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/בועז-על-משנה-קינים/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
פרק ב 4
פרק ג 7

פרק א

אמנם ק"ל אכתי ל"ל לתנא למנקט בב' נשים, הרי גם באשה אחת מצי לאשמועינן דלא גזרינן התנה אטו לא התנה לעניין איזה שיבחר הכהן לחטאת ואיזה לעולה. ואת"ל הא ליתא, דהרי גם בלא התנתה שיהי' כמו שיבחר הכהן, הקינין מתפרשין כפי עשיית הכהן, וכרב חסדא שם. עכ"פ לפי דברי רבותינו ז"ל לא אבין המשנה במכילתן (פ"ג מ"ד), דקאמרינן דאין כשר אלא סתומ' והיא מתחלקת ביניהן, והרי התם נמי ע"כ בהתנו מיירי, ולפי רבעתוס' מה חילוק או בילק יש שם הרי הקינין מחולקין ועומדין הן מעיקרא זו לרחל וזו ללאה וידענו שפיר למי נפסלה זאת ולמי הוכשרה האחרת ע"ש. ויש ליישב:

פרק ב

ונ"ל עוד, דהא דנקט פסול. והיינו דהפורח פסול, וקשה הרי לא ידעינן אם הפורח או אחר נפסל תוך התערובות. י"ל דסד"א. דאף דמהתערובות כשר רק כמניין שהי' קודם שפרח לשם, עכ"פ מדיש ספק בכל א שנקריבו מהתערובות, שמא הוא שלה או של חבירתה. להכי הול"ל שיקריבו כל א' מהתערובות לשם מי שהוא ויחזרו ויקנו קן אחת, שיהי' א' לעולה ואחת לחטאת, ושוב יתנו גם באותו הקן בכל א' מהפרידות שתהי' לשם מי שהוא, ואותה האשה בעלת התערובות תשלם לחבירתה חצי דמי פרידה אחת [כלקמן פ"ג מ"ד]. אבל באמת ליתא, דהתם לקחו מיד בעירוב, משא"כ הכא כיון שזאת שפרח הפרידה של חבירתה לתוך קנה, מוחזקת בקנה במקומן. להכי מצית לומר לבעלת הפורח, את היא שלא שמרת יפה פרידותיך שלא יפרחו, וזיל אייתי ראי' ששלך הקרבתי. ואילה"ק עכ"פ שמא הקריב' היא הפורח, ולא שלה הי' ונמצא שלא יצא' ידי חובתה. י"ל דקנסוה רבנן לבעלת הפורח, מדלא שמרה קנה יפה, והקנו הפורח להמוחזקת, והרי הפקר ב"ד הפקר [כיבמות דפ"ט ב] וה"ט בחטאת גזולה [גיטין פ"ה מ"ה]:

או נ"ל, דעק"ל אף דבהתערובות לא יכול להקריב יותר מחטאות ועולות שהיו שם קודם שנתערב בהן הפורח, דלמשל אם נתערב הפורח בב' קנין, אם יקריבו מהתערובות ג' חטאות או ג' עולות, יש לחוש שמא כל הג' הן מבעלת הב' קנין, ונפסל פרידה אחת. עכ"פ הול"ל שהפרידה הנשארת בקן הראשון, שלא נתערבה יקריבוה חטאת ויהא כשר מכח ספק ספיקא, שמא אותו שנפסל בהתערובות, הוא אותו שפרח לבין הב' קנין, ואת"ל שהקריבוהו, שמא הקריבוהו עולה כראוי לזוג לזה, ויזוגו לזה היחיד פרידה מעלמא לעולה, ותתנה עליו שאם כבר קרב עולתה בהתערובות, יהיה זה עולת נדבה.

ע"כ צ"ל דא"א לעשות כן, משום דע"י שתקריב זאת הפרידה הנשארת לחטאת, יפסל למפרע חטאת אחת שהקריבו בהתערובות, דהרי לגבי חטאת ההיא ליכא אז רק ספק א', שמא של בעלת התערובות היה וכשר או שמא של חבירתה היה ונפסל, דהרי לא היה לחברתה בקן שלה רק חטאת א'. להכי לא שרינן לזאת להקריב הפרידה שלא נתערב, לא לעולה ולא לחטאת, אף שיש לה ספק ספיקא. א"כ י"ל דהתנא שפיר נקט טעם דבריו דכיון שהגוזל הפורח פסול, ר"ל אפשר שיפסל ע"י הקרב' של הפרידה שלא נתערב, להכי פוסל א' כנגדו במקום שפרח משם. או דיש לומר לפי דברינו הנ"ל, דהתנא רבותא קאמר, דאע"ג שהגוזל הפורח פסול מהקרב' במקום שפרח. ואיכא שפיר ספק ספיק' כנ"ל, אפ"ה פוסל א' כנגדו במקום שפרח משם, ומטעמא דאמרן, דאם תקריבו, יהי' קלקול למפרע בפרידות שהקריבו בהתערובות. או נ"ל. מדמקשינן בנזיר [די"ב] מדמשמע בבבא דרישא, דאותה שפרח לה הגוזל לאויר, מותרת להקריב קנין דעלמא, ומ"ש מאומר לשלוחו שיקדש לו אשה סתם, ומת השליח, דאסור המשלח בכל הנשים שבעולם, דשמא הן קרובות האשה שקידש לו השליח, ואף דאיכא ספק ספיק'. שמא לא קידש לו השליח שום אשה, ואת"ל שקידש לו אשיה אחת, שמא זו אינה קריבתה, אפ"ה קנסינן ליה מדפשע ואמר לו לשליח שיקדש לו אשה סתם. וה"נ בקינין, נקנסה בקנין דעלמא מדלא שמרה קנה הראשון שלא יפרח. ומתרצינן, דדוקא באשה קנסינן מדאין דרכה להיות ניידה. ודמי לקבוע. אבל בקנין דרכן לנוד, ובטיל הפורח ברובא. ע"כ לשון הגמ'. וקשה לפ"ז בסיפא בפרח לבין הקריבות, אף שהתערובות קבוע לפנינו, עכ"פ כיון דמפורחות הן. נימא נמי דנכבשינהו דניידי ויתבטל הפורח ברובא. דאף דבע"ח לא בטלי, כל חד וחד שנמשך מהתערובות ונקריבו אחר שנתבטלו, נימא גבי' כל דפריש מרובא פריש, ותשאיר אחד. וא"כ, בעלת הפרידה שלא נתערב, תוכל אח"כ להקריב פרידתה שלא נתערב לחטאת וכמ"ש לעיל. מה אמרת, הרי אינה רשאי לעשות כן, משום שעי"ז יפסל חטאת אחד שהקריבה בעלת התערובות, מדאז ליכא גבה ממ"נ וכדאמרן ליתא, דאפי' ליכא ממ"נ בכל פרידה שהקריבה בעלת התערובות אפ"ה כולן כשרות. מדאמרי' גבי כל חד כל דפריש מרובא פריש. על כרחך צ"ל דא"א להתירן מכח דנכבשינהו, ושתקריב אח"כ בעלת הפרידה שלא נתערב, דעכ"פ שמא תקח בעלת התערובות מהקבוע [כזבחים דע"ג ב], ואח"כ תקריב בעלת הפרידה שלא נתערב. והרי אז יפסל לבעלת התערובות למפרע חטאת א' מב' החטאות שהקריבה מב' קינין שלה, דהרי אז לא יהיה לה ממ"נ, וכדאמרן. א"כ י"ל דלהכי שפיר קאמר תנא שהגוזל הפורח וכו', ר"ל לא מבעיי' בגוזלות שלא פרחו, דמינח נייחי לפנינו, וודאי הו"ל קבוע ופסול

להקריב מהתערובות, רק כל שיש אצלו ממ"נ, וכלעיל. אלא אפי' גוזל הפורח, דמינד נייד. לא אמרי' נכבשינהו דניידי, ולבטל ברובא, אלא פסול הוא, דגזירה שמא יקח מהקבוע:

וא"ת א"כ שבעלת ב אינה רשאי להקריב מקניה השתא כלל. למה בעלת ג לא תקריב מו' פרידות שלה רק חטאת א' ועולה א', הול"ל שתקריב ב' חטאות וב' עולות, דאפילו נימא דאותן שפרח לה תחלה וסוף משלה היו, הרי אותו שפרח לה בסוף לא תקריבו בעלת הב'. דהרי בעלת הב' אינה רשאי להקריב מקניה כלל. וא"כ אין לחוש רק שמא אותה שפרח לה בתחילה יקריבוהו במקום שנתערב, לחטאת או לעולה, ובין כך וכך רשאי להקריב מו' פרידות שלה עוד ב' חטאות או ב' עולות. וכן ק' נמי למה הפסידה בעלת ב ע"י פריחה שניה שוב קן א', הרי כשפרח לה בסוף פרח לתוך אותן של בעלת א. ומדאינה רשאה בעלת א להקריב משלה כלום, א"כ תהיה בעלת ב רשאה להקריב חטאת א' ועולה א', דהו"ל אותה שפרח לה לתוך קני בעלת א כפרח לבין המתות, דלא הפסידה כלום [כמשנה א']. ואת"ל דמשנה א' מיירי דוקא בפרח לחטאות המתות ממש, כגון שהן מה' חטאות המתות, דהלממ"ס שימותו, וכן כתב רש"י להדיא [נזיר די"ב א'].

אבל הכא דבעלת ב וא' אין קנין שלה מתים רק משום דלא ידעינן אם הן חטאות או עולה, ובדיעבד אם קרבו. פסולין רק מכח ספק, שפיר גזרינן בבעלת ג שמא תקריב בעלת ב', ובבעלת ב שמא תקריב בעלת א קנין שלה: ליתא, דהרי במשנה ד' חזינן דבפרח א' מסתומה, אפילו לבין חטאות שנתערב בעולה, נמי אמרינן דאותה שפרח ממנה לא הפסידה כלום. ותירץ המפרש דמשום דבשאר קנין מן הקן הד' ולמעלה כולן נפסל א' בהליכה וא' בחזרה, גזרינן נמי בבעלת ב' וג' לאסור להן א' בהליכה וא' בחזרה. אמנם ק' לפ"ז דא"כ בבעלת ז נמי נגזור מה"ט לפסול לה א' בהליכה ראשונה. וצריך לדחוק דלהכי בבעלת ז לא גזרינן אטו שאר קנין. מדלא דמי לשאר הקנין, דבכולן בפריחה ראשונה חסר מהן פרידה א' ע"י הפריחה, משא"כ בעלת ז לא נחסר ממנה פרידה בפריחה ראשונה. ולפעד"נ לתרץ כל הקושיא לגמרי, דאע"ג דהא דכתב רש"י [נזיר די"ב א'] דרק בנתערב בה' חטאות המתות, לא הפסידה אותה שפרח ממנה כלום, זה על כרחך לאו דוקא הוא, דאפילו בפרח רק לבין חטאות שנתערב בעולה נמי דינא הכי וכמו שהוכחנו לעיל. מיהו היינו דוקא היכא שהחערובות אפילו בדיעבד פסול כשהקריבום. אבל הכא בעלת ב וא' אף דלכתחילה אסור להקריבן, עכ"פ אם הקריבום. כשרין, מדאיכא ג' ספיקות, שמא חזר לה אותו שפרח לה בתחלה, ואת"ל שאחר הוא, עכ"פ שמא אותו שפרח מקניה לא יקריבוהו כלל במקום שפרח לשם, ואת"ל שיקריבוהו שם, שמא יקריבוהו כפי הראוי

להבעלת א' וב' [ועי' לעיל סי' ו'], ולהכי שפיר גזרינן בבעלת ג שמא תקריב. הבעלת ב קנין שלה, ובבעלת ב נמי גזרינן שמא תקריב הבעלת א קנין שלה, ויהיו כשרין מכח ספק ספיקא. משו"ה נפסלו לבעלת ב וג' בחזרה קן א', כאילו כבר קרבו בעלת ב וא' קנין שלהן: ואע"ג דבמשנה ד' במפורשת שנתערבה בה חטאת בעולה, ופרח מהן א' לתוך סתומות, אמרינן דכולן ימותו, וק' אמאי סתומות ימותו, הרי איכא בכל חד מנייהו שיקריב ספק ספיקא, ספק שהוא מן בעלת הסתומות, דאז תוכל להקריבו כמו שתרצה, ואת"ל שהוא של בעלת המפורשות, שמא יקריבוהו בשמו הראוי לו. נ"ל דשאני התם, דכיון שקודם שפרח לתוך הסתומות, כבר נאסר להקריב המפורשות דהרי נתערבו בהן חטאת בעולה, ומדנולד הספק הראשון קודם שנולד הספק האחרון, אינו ניתר בספק ספיקא [כש"ך בכללי ספק ספיקא בי"ד סי' ק"י אות א']:

והא דהפסיק תנא בין משנה א' ב' ג' ד' דמיירי בפריחות, לפרק ג' דג"כ מיירי בפריחות, עם הנך דיני דתורין נגד בנ"י ואיפכא. ודיני חטאת שמתה בעליה. והרי פ"ג נמשך כולו לפ"ב, וכדמתחיל בד"א וכו'. נ"ל דנקט לה הכא כעין הקדמה לפ"ג, משום דבפ"ג מ"ז מחלק בין שהביאה תחלה ממין א' או מב' מינין, להכי צריך לאשמעינן הכא דהכל הולך אחר הראשון, ואגב זה נקט נמי באשה שהביאה חטאתה ומתה וכו' דבל"ז ק' למה לא נקט בקיצור, אשה שחייבת קן ומתה יביאו יורשין עולתה אבל לא חטאתה, ואי"ל דבכה"ג באמת פטורים יורשים גם מעולתה, מדצריך להביא חטאת קודם לעולה, והכא דמתה, א"א שיביאו חטאתה, להכי גם מעולתה פטירי, ליתא, דהרי זה רק למצוה, אבל בדיעבד גם בהביא עולה תחלה, יצא (וכפסחים דנ"ט) וכמש"ל, והכא דמתה כדיעבד דמי, וע"כ דמשו"ה נקט תנא בשכבר הביאה האשה חטאתה, דאתא נמי לאשמעינן מלתא אחריתא, דלא לבד כשהאשה חי, וודאי צריכה להביא עולתה ממין שהביאה חטאתה וכברישא, אלא אפילו במתה יביאו יורשים עולתה, דייקא, דהיינו מין העולה שהיתה היא חייבת:

פרק ג

וטעמא דהך מלתא, דהיינו לחלק בין היכא שלא היה צריך הכהן לחלק מספר קיני אשה אחת, להקריב מהן קצת למטה וקצת למעלה, אז נימא דחצי כל התערובות כשר, ואם היה צריך הכהן לחלק מספר קיני אשה אחת, אז איתה שקניה מרובין כשרין. ה"ט, דהרי אע"ג שהפרידות מעורבות, עכ"פ כיון שהן סתומות יכול להקריב איזה חצי מנין הפרידות שירצה למטה, רק שיקריב החצי מנין הפרידות הנשארות למעלה אח"כ. א"כ,

בשלמא בשאפשר לחלק מנין קיני התערובות באופן שלא יהיה קצת מקיני אשה אחת למטה, וקצתן למעלה, אז אפשר לחוש שפיר לחומרא, שמא באמת כך היה, שחצי מנין הפרידות שהקריב למטה היו כולן הקינין השלימין של אשה אחת או של קצת נשים, ושאר חצי מנין הקינין שהקריב למעלה, היה ג"כ כולן הקינין השלימין של אשה אחת או של שאר הנשים האחרות, ונמצא דכיון דשלימין היו הקינין כאן וכאן, נפסלו חציין למטה וחציין למעלה. וכמו שאמרנו למעלה במשל שנתערבו קיני א' ב' ג', יש לחוש לחומרא שהקריב כל קיני בעלות א' ב' במקום א', ונפסלו באותו מקום, ג' פרידות, וקיני בעלת ג' הקריב כולן במקום כשנגדו, ונפסלו גם שם ג' פרידות, נמצא שכשר מכולן רק ג' קינין שלימין, והוא חצי מנין התערובות. מיהו כל זה בשאפשר לומר שכשחילק הכהן מנין הקינין שנתערבו, כדי להקריב חציין למטה וחציין למעלה, לא הצטרך לחלק מספר קיני שום אשה, אז אפשר לומר שחצי מנין הקינין השלימין ששייכים כולן לאיזה נשים, הקריב למטה, והחצי השנית ששייכים כולן להנשים האחרות הקריב למעלה, להכי נפסל מחצה למטה ומחצ' למעלה בכל הקינין, אבל בשאי אפשר לחלק התערובות אם לא שנחלק ג"כ קיני אשה אחת, כגון שנתערבו קיני א' ב' ד' שמספר כולן הוא ז' קינין, הרי אפי' לחוש לחומרא ונימא שהקריב ג' קינין שלימין של א' ב' במקום א', וכנגדן הקריב ג' קינין שלימין של בעלת ד' במקום שכנגדו, עכ"פ לא נפסל מכולן רק ג' פרידות למעלה וג' פרידות למטה ונמצא שמכולן לכה"פ ג' פרידות למטה וג' פרידות למעלה הנשארות כשרות. והיינו ג' קינין. והקן שיש עוד לבעלת ד' יותר מבעלת א' ג' כולה כשר, דהרי על כרחך חלקו הכהן, והקריב פרידה א' ממנה למטה, ופרידה האחרת למעלה. והיינו דקאמר שפיר המרובה כשר, דהיינו כמנין הקינין של בעלת ד' שקיניהן מרובין מקיני בעלת א' (ג') [ב']. וכ"כ בנתערבו קיני ג' ד' ה', שמספר כולן י"ב קינין. אע"ג שי"ב הוא מספר זוגי בכלל. שהרי אפשר לחלק הכלל של מספר הקינין. לומר שהקריב ו' מהן כאן וו' האחרות במקום שכנגדו. עכ"פ אינו זוגי בפרטים, דהרי ע"כ כשחילקן הכהן להקינין, הקריב קצת מקיני אשה אחת במקום א' וקצת מקיניה במקום שכנגדו, והרי אפי' נחוש לחומרא ונאמר שהקריב ה' קינין שלמין מקיני בעלת ג' ד' במקום א'. וה' קינין שלימין של בעלת ה' הקריב במקום שכנגדו, לא נפסל מכולן רק ה' פרידות למטה וה' פרידות למעלה, נמצא שלכה"פ מכולן ה' קינין שלימין כשרין. והב' קינין האחרים שיש לבעלת ג' ד' יותר מלבעלת ה', על כרחך כשחילק הכהן הקריב ב' פרידות מהן למטה וב' פרידות האחרות למעלה, וכיון שסתומות הן ויכול להקריב איזה ב' מהן שירצה לחטאות וב' האחרות לעולות, א"כ ב' קינין הללו היתרים לבעלת ג' ד' יותר מבעלת ה'

שניהן כשרין. והיינו דקאמר מנין המרובה כשר. דהיינו כמנין קיני ג' ד', ומזה תדון בכל התערובות קינין בכל אופן שיהיה:

והא דנקט מתני' בחטאת לזו ועולה לזו, והרי גם בחטאת ועולה לאחת, כשנתערבו כך דינם בדיעבד. נ"ל משום דכל מסכת קינין ר' יהושע היא (כזבחים דס"ז ב) והרי איהו ס"ל התם דבחד גברא עולה שנעשה למטה כחטאת, כשרה לחטאת. ואע"ג דאמרי' (בזבחים ס"ח א), דאימר דאמר ר' יהושע לאפוקי מידי מעילה. למיסק לה לחובה מי אמר. י"ל דלר' יהושע דינן כזבחים שנזבחו שלא לשמן, דאע"ג שלא עלו לשם חובה, אפ"ה כשרים לאכילה. וא"כ אי באשה אחת, היה אותה הפרידה שנעשת למטה כשר לאכילה ולא הוה מצי למנקט סתם פסול. אבל לא קי"ל כר' יהושע. והא דנקט הכא, בכולן למעלה או כולן למטה מחצה כשר, והרי טפי הו"ל למנקט הכא עולות כשרות, או חטאות כשרות. דהכא לא דמי למ"ב דנקט מחצה מחצה, דהתם מיירי בסתומות, משא"כ הכא הרי במפורשים כבר מיירי. נ"ל דמשום סיפא נקט הכי, דדוקא בדאיכא למימר בכולן במקום א' מחצה כשר, אמרינן בחציין למעלה וחציין למטה כולן פסולות. הא בלא היו שוין מנין החטאות כמנין העולות עשה כולן למעלה. רק העולות כשרות, ויהיו מחצית המנין. או יותר. כולן למטה, רק חטאות כשרות, ויהיו מחצית המנין או יותר. חציין למעלה וחציין למטה. אם העולות מרובות מהחטאות, אינו כשר רק מה שהחצי שעשה למעלה מרובה ממנין חטאות שנתערבו. ואם החטאות מרובות מהעולות אינו כשר רק מה שהחצי שהקריבו למטה מרובה ממנין העולות שנתערבו. דלמשל, כשנתערבו ב' עולות בד' חטאות, והכהן עשה ג' למטה וג' למעלה חטאת א' כשרה. וכשנתערבו ב' חטאות בד' עולות ועשה ג' למטה, וג' למעלה, אין כשר רק עולה א':

כך פירשתי ע"ד הרמב"ם והר"ב הכא, ורש"י זבחים (דס"ז ב) דכולהו ס"ל דמשנתינו איירי שהיו ג' קינין, וכל קן וקן הי' מקושר לבד, והכהן הקריב מכל קן וקן פרידה א' למטה ופרידה א' למעלה. רק דרמב"ם ור"ב ס"ל דבקן החדש שיביאו יבררו שיהי' חטאת לזו ועולה לזו. ורש"י ס"ל דמתחלקת ביניהן דקאמר תנא, ר"ל שהב' פרידות שיביאו השתא, תחת פרידות ד' ה' שהן החטאת והעולה שנפסלו בקן הג' שזכרנו, יביאו השתא הקן בשותפות ויתנו שאם בהסתומה שהקריבו תחלה היתה העולה לרחל והחטאת ללאה, יהי' בהקן שיביאו השתא החטאת לרחל והעולה ללאה, ואם חילף חילף. ונ"ל דרש"י דס"ל דסגי שיביאו השתא הקן בשותפות ויתנו, וא"צ שיבררו לומר איזה יהיה לזו ואיזה לזו, בזה אזיל רש"י לשיטתיה, דס"ל בעירובין שם בהביאו כמה נשים קיניהן בשותפות שכולן כשרות, דמוקי לה הש"ס בשהתנו, אין ר"ל שבירורו מעיקרא שיהיה

קן זו לרחל וקן זו ללאה (כמ"ש תוס' שם). רק סגי בשהתנו מעיקרא כשקנו הקינין שאותו הקן שיקריב הכהן לשמה יהיה שלה, ולפ"ז על כרחך משנתינו שנפסלו הקנין בשותפות, נמי הכי מיירי, שהתנו מעיקרא איזה שיברר הכהן לשמה יהיה שלה, והכהן שכח איזה ביירר לה, וא"כ לפיכך גם בהקן שיביאו השתא תחת קן ד ה שנפסלו, נמי מהני בשיביאום בתנאי, דכ"ש הוא מאילו תלוהו במה ואיך שיקריבם הכהן, דהרי כבר מבורר ועומד הוא שאותה שהקריב לה תחלה העולה יהיה חטאת שבקן זה שלה, ובעלת החטאת תחלה יהיה עולה זו שלה, רק שהם אינם יודעים מי הוא בעלת החטאת ומי בעלת העולה, והו"ל כמו וכבר בא החכם (כעירובין דף ל"ו ב'). ואילה"ק לרש"י דהתנו היינו שתלוהו באיך שיקריבום הכהן, א"כ הרי ברירה גמורה היא, ומ"ש מהך דתלה כתיבת הגט לשמה באיזה שתצא מפתח תחלה, או במקדש אשה ע"מ שירצה אבא, או בשוחט הפסח במי שיעלה ראשון לירושלים, דכולהו חשיב להו כברירה [בגיטין דף כ"ה]. נ"ל דבכולהו בוחר רק באחד, והו"ל ברירה גמורה, שמא מתחלה היה סבור שיהיה באופן אחר שבחר זה, משא"כ הכא יודע מתחלה שיבחור הכהן זו וזו, ואין סברא שיהיה פרידה זו חטאת יותר מזו [משא"כ באחין שחלקו], והרי אם האשה בעצמה בחרה, ג"כ כך היתה עושה כהכהן, וברירה א' לחטאת ואחד לעולה, להכי כשתלתה עצמה בתחלה בהקרבת הכהן, מהני. דאין כאן ברירה. אמנם לרמב"ם דס"ל הכא שצריכה לברר מי מהן יביא החטאת ומי העולה בהקן החדש, ק' מ"ש הקן החדש מהקנין הראשונים שהביאו בעירוב, והרי אילו הקריבו בכולם החטאת למטה והעולה למעלה היו כשרים, אע"ג שלא פירשו למי יהיה שייך זו ולמי יהיה שייך האחרת. ואת"ל דלרמב"ם מיירי משנתינו שפירשו מתחלה בקן דה, למי מהן יהיה שייך החטאת ולמי העולה. ושכחו, וכך צ"ל לתוס' [עירובין דף ל"ז א', ד"ה כשהתנו]. עכ"פ ק' דהרי [פ"ח מפסוהמו"ק ה"ח] כתב בפירוש שאפי' תנאי א"צ. וגם לרבעתו"ס הנ"ל שפירשו בהך דנשים שקנו קניהן בעירוב, דמוקי הש"ס בהתנו, היינו שפירשו יפה למי שייך קן זה ולמי זה, ורק איזה חטאת ואיזה עולה א"צ לפרש, מדס"ל כרב חסדא דקינין מתפרשין בלקיחת בעלים או בעשיית כהן. א"כ לפי דבריהם גם משנתינו ע"כ מיירי נמי שבירורו הנשים מעיקרא למי שייך פרידה זו ולמי זו וגם איזה חטאת ואיזה עולה פירשו בקן דה דאל"כ היה גם הוא כשר דהוה תלי בעשיית כהן. וא"כ אם גם נוקי למתני' בחזרו ושכחו, וכדאמרן עכ"פ ק' לישנא דמתני' דתני חטאת ועולה סתומה ומפורשת. דמ"ש קן אב דקרי להו חטאת ועולה, ומ"ש קן דה, דקרי להו מפורשת, והרי ע"כ לרבעתו"ס בשני קינין הללו נתפרש יפה כל פרידה ופרידה למי שייכת ואיזה מהן חטאת ואיזה עולה כפי שביררנו, ומ"ש זו מזו. וטפי הו"ל

למקרינהו ושכוחה. וי"ל. אבל אילה"ק לשיטת רמב"ם ורש"י דלמה מוקמו מתני' שקנו ג' הקינין בשותפות, דלמא מיירי שקנו כל אחת הפרידות הצריכות לה ונתערבו. וכמ"ש באמת הרשב"ץ בפירושו לקינין, וכמו שנביא דבריו לקמן, ליתא, דממ"נ אי שהיה לאחת קן סתום וחטאת או עולה מפורשות, ולהשנייה היה קן שמפורש בו איזה עולה ואיזה חטאת, ועוד עולה או חטאת מפורשת, ונתערבו ג' קינין הללו, והקריב הכהן מכל קן וקן אחד למעלה ואחד למטה. הן אמת גם בכה"ג הדין הוא כמו שנזכר במשנה. דרק הסתומה כשרה, אבל הרי כל מה שרצה התנא לאשמעינן הוא דמתחלקת ביניהן, ולא אמרינן דהו"ל ברירה, ובגוונא דנן אין הסתומה מתחלקת ביניהן, רק כשרה היא לאותה שהביאתה [רק לרשב"ץ דלא מוקי לה שחילק כל קן וקן, רק שנתערבו הפרידות לק"מ, ודו"ק]. גם אי"ל דננקט תנא בגוונא שהיה לכל אחת מהנשים קן מפורש איזה חטאת ואיזה עולה, ומדהיתה רחל חייבת עוד חטאת אחד ולאה עוד עולה אחת, קנו עוד קן אחד בשותפות והניחוה סתום, ובכה"ג מצי שפיר למימר דסתומה מתחלקת ביניהן, דהיינו שיהיה החטאת לרחל והעולה ללאה. גם זו משנה שא"צ היא, שכיון שהיתה רחל חייבת עוד חטאת אחד ולאה עוד עולה אחת, פשיטא שע"י מעשה הכהן כבר נתברר שהחטאת שבסתומה כשרה לרחל והעולה שבסתומה כשר ללאה, ואין כאן שייכות ברירה ביד הנשים, מדכבר מבורר ועומד הוא איזה כשר לזו ואיזה לזו. אמנם אי קשיא, הא ק"ל דל"ל לרבותינו למנקט שהיה כל קן וקן מקושר לבד, והכהן הקריב מכל קן וקן פרידה אחת למטה ופרידה אחת למעלה, הרי מצי שפיר למנקט שהיו ו' הפרידות מפורדות כרוב המשניות שבמכילתן, והקריב מהן הכהן ג' פרידות למטה וג' פרידות למעלה. ובכה"ג גם כן כשר א' למעלה ואחד למטה, דהרי אפילו נחוש שמא הקריב ב' החטאות המפורשות למעלה ונפסלו שניהן, עכ"פ הפרידה הג' שהקריב למעלה, בין שהיה מהקנין המפורשות. או מקן הסתום הוא שפיר עולה כשרה, וכמו כן מצינן למימר למטה, שאפילו נחוש לחומרא שמא הקריבה הב' העולות. מפורשות למטה ונפסלו שניהן, עכ"פ הפרידה הג' שהקריב למטה בין שהיתה מב' הקינין המפורשות או מהקן הסתום. חטאת כשרה היא, נמצא שמכל הקינין ממ"נ א' כשר ודאי למטה וא' כשר למעלה, ומדלא ידעינן אם היה הכשר שלמעלה ושלמטה מקן אב ששייך ודאי לרחל [וללאה]. או שהיו ב' הכשרים האלו מקיני גג או מקן דה שלא נתפרש שם בעליהם, שפיר מצו להתנות, שאם היה החטאת שודאי הוכשרה למטה [של רחל] והעולה שודאי הוכשרה למעלה של לאה, יהיה בהקן שיביאו השתא העולה לרחל והחטאת ללאה ואם חילף חילף. ובשלמא לרמב"ם לא מצי למנקט בכה"ג, די"ל דלרמב"ם לא רצה תנא

למנקט באופן שיצטרכו להתנות, כדי שלא לגרום לומר ברירה לכתחילה בהקן שיביאו השתא, והרי על כרחך זהו טעם הרמב"ם שכחב שתאמר כל אחת מהנשים, זו שלי וזו שלך, דלא כרש"י שכתב שיתנו, וא"כ הרי באופן דאמרי' שהפרידות פרודות ומעורבות, לא סגי מבלי שיתנו, דשמא היה החטאת שוודאי כשרה למטה והעולה שודאי כשירה למעלה, שניהן של רחל, ואם תבחר רחל השתא חטאת שבקן זה שיביאו השתא, הרי יפסל. אלא לרש"י שגם לפי מאי דמוקי שכל קן וקן מקושר לבד, והכהן חילק כל קן וקן, והקריב ממנו פרידה אחת למטה ואחת למעלה, נמי סגי לרש"י שיתנו על הקן שיביאו השתא, ק' שפיר א"כ למה צריך לאוקמא בגוזלות מקושרות כל קן וקן לבד, נוקמה בפרידות מפורדות וכמש"ל. ותו בין לרש"י בין לרמב"ם ק' קושית תוס' (זבחים דף ס"ז ב') שהקשו דלא הוה צריך למתני, רק סתומה ומפורשת שנתערבו, והיינו ב' קיני גג, דה, אבל חטאת ועולה, שהן הקן אב, שידענו בהן איזה החטאת ואיזה העולה, ושהחטאת של רחל והעולה של לאה, כולה בכדי נקט, דהרי ידענו שפיר ששני הפרידות אלו פסולין מספק, שמא הקריב חטאת למעלה ועולה למטה וגם ידענו שפיר למי נפסלה זו. ולמי נפסלה זו. אולם כפי הנראה, דמשום שני קושיות הנ"ל, להכי נטה רבינו אברהם שהביא המפרש דבריו מדברי רש"י ורמב"ם, ועשה לעצמו דרך אחר בפירוש משנתינו, וס"ל דל"ג במתני' וסתומה בויו. אלא ה"ג, חטאת ועולה סתומה ומפורשת וכו'. ור"ל דמתני' מיירי שנתערבו רק ב' קינין של ב' נשים אחת סתומה גג, ואחת מפורשת דה, ובכל קן היה חטאת ועולה. גם לא מיירי שקנו ב' הנשים ב' הקינין בשותפות, דא"כ מה קמ"ל מתני', הרי כיון דשניהן משותפין בהקינין. א"כ ודאי חולקין באותן ב' פרידות שהוכשרו. אלא מיירי שהיה לרחל קן סתום גג שלא פירש בו איזה חטאת ואיזה עולה. וללאה היה קן דה שפירשה בו שיהיה הד חטאת והה עולה, ונתערבו כולן. וגם בזה חולק על רש"י ורמב"ם שכתבו דמיירי שידוע שמכל קן הקריב א' למטה ואחד למעלה, דא"כ היה פשוט שקן גג של רחל כשר מדהיה סתום וקן מפורש דה ששייך ללאה פסול אלא ס"ל דמיירי שנתערבו הפרידות, ויהיה אפשר שהקריב מקן אחד ב' הפרידות למטה או למעלה, נמצא שלפי דברי רבינו אברהם אפשר כאן באופן הקרבת ב' הקינין הללו שנתערבו, ד' תמונות אלו שבצורה ב' כזה. א"כ מה דקאמר במתני' אין כשר אלא סתומה, לאו ב' הסתומות עצמן, דהרי אפשר שהקריבן הכהן כתמונה א' או ד', דלא הוכשר מהסתומות רק אחת. אלא ר"ל דאינו כשר רק כשיעור הסתומות, דהיינו חטאת אחת ועולה אחת. ונ"ל דלפי שיטה זו, הא דנקט תנא כשיעור הסתומה, ולא קאמר כשיעור המפורשת, דהא אידי ואידי ב' נינהו. ה"ט, דקמ"ל דאפילו היה התערובות כפול בסתומות, כגון

שנתערבו גגגגדה, כשר נמי כמנין הסתומות, דהיינו ב' עולות וב' חטאות, דהרי מדאפשר כאן שהקריבן בד' תמונות שבצורה ג' כזה* והרי בכל תמונה שהקריבן, עכ"פ יהיה ב' חטאות בשרות למטה וב' עולות כשרות למעלה, והיינו כמנין הסתומות. משא"כ אם היה התערובות מוכפלות עם מפורשות. כגון שנתערבו גג שהן ב' סתומות, עם דד שהן ב' חטאות מפרשות, ועם הה שהן ב' עולות מפורשות. והן יחד ו' פרידות, והכהן הקריב מכולן ג' פרידות למעלה וג' פרידות למטה, אז אין כשר מכל התערובות רק עולה אחד למעלה וחטאת אחת למטה, והיינו כמנין הסתומות שבתערובות, כפי שתראה בשבע תמונות שבצורה ד' שאפשר שהוקרבו בהן כזה*. שהרי אפשר שהוקרבו כתמונה א', או ג', או ו', שבכולן רק עולה אחת כשרה למעלה וחטאת אחת כשרה למטה. להכי קאמר התנא דכשר רק כמנין הסתומות, לומר דבין שהיה בהתערובות מנין הסתומות מרובה, או שהיה בהתערובות מנין המפורשות מרובה, לעולם כשר כמנין הסתומות. אמנם עוד כתב המפרש בשם רבינו אברהם, דאף דבענין שזכרנו בפי' המשנה דהיינו שנתערבו גגדה, יש לבעלת הסתומה פרידה אחת כשרה ממ"נ [ר"ל בכל הד' תמונות שזכרנו בציור ב'], ולבעלת המפורשת אפשר ששניהן פסולות [ר"ל כתמונה ב' בציור ב']. אפ"ה חולקין בהסתומה בשוה. ויביאו קן אחד בשותפות, ותאמר בעלת הסתומה, אם בקינין גגדה. שני פרידות שלי כשרות היו, וב' פרידות שלך נפסלו [כתמונה ב' בציור ב']. אז יהיה קן זה שנביא השתא כולו שלך, ואם רק פרידה אחת משלי כשר היה [כתמונה א' או ד' בציור ב'] א"כ גם בשלך א' כשר היה, לפיכך יהיה בקן זה שנביא השתא חציה שלי וחציה שלך. ונ"ל דכוונת רבינו אברהם בזה, דר"ל דזהו הרבותא דקמ"ל במתני'. דאע"ג דאין לבעלת המפורשת כל כך זכות באותן שהוכשרו בהתערובות, כהזכות שיש לבעלת הסתומות, אפ"ה חולקין בשוה. אולם אף שלפי דברי רבינו אברהם אלו מתורצים ב' הקושיות שיש להקשות לשיטת רש"י ורמב"ם וכמש"ל, עכ"פ בכל זה לא נחה דעתינו העניה בדבריו, דמלבד שבכל הגרסאות שלפנינו גרסינן וסתומה בויו החבור, דמשמע שהיה בהתערובות ג' קנין, בל"ז ק' נמי דהרי הוה כמלתא בלא טעמא, דנימא שיחלקו בשוה באותן ב' הפרידות שהוכשרו בהתערובות, והרי לבעלת הסתומות. הוכשרה ודאי פרידה אחת בכל ד' האופנים שזכרנו בצורה ב', ולבעלת המפורשת אפשר שלא הוכשר לה אפילו אחד מפרידותיה, וכמ"ש רבינו אברהם בעצמו. ולכה"פ היה מן הראוי שתתן בעלת הסתומה 3/8 מדמי הקניין של הקן שיקנו השתא, ובעלת המפורשת תתן 5/8 להקן ההוא, דהרי הפרידות שבהתערובת אפשר שהוקרבו בד' אופנים שבצורה ב'. ואילו הוקרבו בג' תמונות, א', ג', ד', שבצורה הזאת, אז היה זכות שתי הנשים שוה דהרי בג'

תמונות אלו כל כך פרידות שהוכשרו לזו הוכשרו גם לחבירתה. ולפיכך לג' רביעית של דמי הקניין להקן החדש, יתנו שתיהן בשוה, דהיינו 3/8 מדמי הקן לכל אחת, שהן יחד 3/4 מדמי קניין הקן. אולם אולי הוקרבו הפרידות המעורבות בתמונה ב' שאז לא היתה בעלת הסתומת מפסדת כלל, שהרי ב' פרידות שלה הוכשרו, וב' הפרידות של בעלת המפורשת נפסלו שתיהן, לפיכך תתן בעלת המפורשת לבד 1/4 מדמי הקניין של הקן החדש. נמצא מגיע לבעלת הסתומה 3/8 ולבעלת המפורשת 5/8 מדמי הקניין של הקן החדש, ואיך קאמר התנא שמחלקין דמי הקניין, דמשמע שיחלקוהו ביניהן בשוה. והרשב"ץ בפירושו לקינין פי' שוב משנתינו בדרך ממוצע בין פירוש רש"י לפי' רבינו אברהם. שכתב דמתני' מיירי שהיה לב' הנשים ג' קינין. בב' קינין מהן היה בכל קן חטאת ועולה מפורשות, ועוד היה שם קן הג' סתום, שלא פירשו בה החטאת והעולה, וכתב עוד דמתני' מצי מיירי שב' הנשים קנו ג' קינין הללו בשותפות, או שקנום שלא בשותפות ונתערבו הפרידות אח"כ. [ר"ל לפע"ד שאם קנום שלא בשותפות, על כרחך מיירי שהיה לאחת קן סתום (ועולה) [וחטאת] מפורש, ולחבירתה ב' עולות וחטאת א' כולן מפורשות. דבענין אחר א"א, דאי בשהיתה רחל חייבת ב' חטאות ועולה א', ובג' פרידות שקנתה לעצמה פירשה בב' מהן איזה חטאת ואיזה עולה, א"כ הפרידה הג' אע"ג שלא פירשה מה יהיה. על כרחך הוא חטאת, ואע"ג שאינו מפורש כמפורש דמי. וכ"כ מה"ט בלאה, שחייבת ב' עולות וחטאת א'. ופירשה בב' מג' פרידות שלה איזה חטאת ואיזה עולה. על כרחך הפרידה הג' אף שלא פירשה מה יהיה, ע"כ הוא עולה. דהרי רק עולה חייבת עוד. א"כ ב' הפרידות הסתומות של ב' הנשים כמפורשות דמו. וכשהקריב הכהן א' מב' סתומות אלה למעלה ואחד למטה, הרי נפסלו שניהן, דשמא סתומה של רחל שהוא חטאת הקריב למעלה, וסתומה של לאה שהוא עולה הקריב למטה, והאיך קאמר התנא שהסתומה כשר, הרי גם ב' הסתומות נפסלו. אע"כ שאם קנום שלא בשותפות מיירי שהיה הקן הסתום כולו לאחת מב' הנשים]. נמצא שלרשב"ץ מיירי, שהיה כאן גגדדהה בתערובות הפרידות, וכשהקריב מהן הכהן ג' למטה וג' למעלה, אפשר שהוקרבו בא' מז' תמונות שבצורה ד', וחיישינן לחומרא שמא הקריבן כתמונה א'. או ג', או ו', ולא הוכשר רק א' למטה וא' למעלה. והיינו דקאמר מתני' אינו כשר אלא סתומה ר"ל כשיעור סתומה, שהן ב' פרידות, והן מתחלקות ביניהן, שיביאו עוד ב' קנין בשותפות, תחת ב' הקנים שנפסלו מספק ויתנו שמי מהן שנפסלו חטאותיה, יהיו אלו ב' החטאות שבקן החדש שלה, ואותה שנפסלו ב' עולותיה, יהיו ב' עולות אלו תחתיהן. כך פירשתי על דעת הרשב"ץ. ואני בעניי לא יכולתי להלום דבריו בלישנא

דמתני', דקאמר, חטאת ועולה סתומה ומפורשת, ואיך יהיה משמע שיהיה כאן מלבד הסתומה עוד ב' חטאות וב' עולות מפורשות. וגם זה דוחק אחמכ"ר דנימא דמה דקאמר במתני' אין כשר אלא סתומה. דר"ל כשיעור סתומה. וכן איכא לאקשויי נמי לרבינו אברהם הנ"ל. ותו דקשה נמי לרשב"ץ. שכתב דמצי מיירי שקנו שלא בשותפות, והרי אי בכה"ג, ע"כ מיירי שיהיו ב' הסתומות שייכות לאחת מהן, ובד' פרידות המפורשות, היה רק פרידה אחת ששייך לבעלת הסתומה, וכמש"ל. ע"כ כל פרידה סתומה שנפסל באחד מז' תמונות שזכרנו בצורה ד', ההפסד ההוא לבעלת הסתומה לבד. וכל פרידה מפורשת שנפסל בא' התמונות שזכרנו. הפסידה בעלת הסתומה רק 1/4, ובעלת המפורשת 3/4, דהרי לבעלת הסתומה אין לה רק פרידה א' מפורשת. ולבעלת המפורשת יש ג' פרידות מפורשות. ועתה צא וחשוב בכל אופן בז' תמונות הנ"ל, ותמצא שבד' מקומוית *) אפשר שנפסל פרידה א' סתומה, שהם יחד 16/4, שהן ד' שלימין, וביו"ד מקומות אפשר שנפסל פרידה א' מפורשת שהן יחד 56/4 ומן 56/4 מגיע לבעלת הסתומה 14/4, מלבד אותן 16/4 שחייבת מהד' סתומות, שנפסלו לה לבד. נמצא מגיע לבעלת הסתומה מכל הפסד הסתומות והמפורשות 30/4 ולבעלת המפורשות מגיע על חלקה מן 56/4 הנ"ל, ג' חלקים דהיינו 42/4 מההפסד, ולפ"ז היה מן הראוי לומר שלדמי לקיחת ב' הקנין שיקנו השתא, תתן בעלת הסתומה 1/2 7 חלקים, שהן 30/4, ובעלת המפורשות תתן לדמי הקניין 1/2 10 חלקים, שהן יחד 42/4, ולמה קאמר תנא שיחלקו ביניהן, דמשמע בשוה. אמנם ל"מ מרבותינו הו"א להצדיק דעת רש"י והרמב"ם, ולפרק מעליהן גם קו' התוס' בזבחים הנ"ל, די"ל דהתנא נקט בג' אופנים שאפשר, דהיינו שבקן א' ידעה כל אחת מהנשים מה הפסידה, והיינו בחטאת לזו ועולה לזו שיודעת בעלת החטאת שהפסידה חטאתה מספק, ואידך ידעה שהפסידה עולתה מספק. ובקן ב' נקט שמפורש בו איזה חטאת ואיזה עולה, אבל לא יחדו בה למי יהיה החטאת ולמי העולה, בזאת הקן לא ידעה כל אחת מהנשים מה הפסידה. ובקן הג' דנקט היינו הסתומה, לא ידעה כל אחת מהנשים איזה מב' הכשרות שבה שייכים לה. והן אמת אפילו בהיה בכל קן לבד, הספק שיש בו בהתערובות, דהיינו במסופקים איזו ממנה הקריב למטה ואיזה למעלה. ג"כ כך היה הדין כדינו בהתערובות של ג' הקינין. דלמשל בהיה לאחת חטאת ולאחת עולה ונתערבו ביד הכהן שעשה א' מהן למטה וא' למעלה, וא"י אם הקריבן כדינן או לא, ג"כ שניהן פסולין. וכ"כ בהיה כל אחת חייבת קן שלם, וקנו השתא קן א' בשותפות, והיה בדעתם לקנות עוד קן א' בשותפות לאחר זמן, ופירשו בקן זה שקנו השתא, איזה מהן יהיה חטאת ואיזה עולה, אבל לא פירשו בה למי החטאת ולמי העולה, והכהן לא ידע

אם הקריב החטאת למטה והעולה למעלה או איפכא, ג"כ שניהן פסולות. וכ"כ בהיו חייבות זו חטאת וזו עולה, וקנו א' בשותפות, ולא פירשו בה כלל איזה תהיה חטאת ואיזה עולה, והכהן עשה אחת מהקן למטה ואחד למעלה, ג"כ שניהן כשרות ומחלקין ביניהן. והיינו הכל כדין שהזכירה המשנה בשנתערבה ג' הקינין יחד. ואפ"ה נקט התנא בגוונא שנתערבו הג' קינים יחד, דהיינו שרחל היתה חייבת ב' חטאות ועולה א', ולאה היתה חייבת ב' עולות וחטאת א', וקנו ג' קינין בשותפות כדאמרן, משום דבעי לאשמעינן רבותא, והרבותא ההיא אי אפשר לאשמעינן רק בשקנו ג' קינין יחד, ופירשו בקן א ב, שתהיה הפרידה א החטאת של רחל, והב תהיה העולה של לאה. ובקן ד ה פירשו שיהיה ד חטאת וה עולה, אבל לא פירשו למי החטאת ולמי העולה. וקן גג, אף שלפי חיובם ודאי האחד הוא חטאת ואחד עולה, עכ"פ הם לא פירשו איזה ג הוא חטאת ואיזה ג הוא עולה ולמי יהיה שייך זו או זו. והכהן הקריב מכל קן אחד למטה ואחד למעלה. ובכה"ג אפשר שפיר לאשמעינן הרבותא. דסד"א מדפירשו בקן אב שיהיה א החטאת [לרחל], וב העולה ללאה, לפיכך נימא בקן דה שפירשו בו נמי שיהיה הד לחטאת והה לעולה, ודאי כוונתם היה שבקן דה יהיה איפכא מקן אב ור"ל שבקן דה יהיה שייך ד החטאת ללאה וה העולה לרחל. ומדהביאו עוד קן גג שלא פירשו בו כלל, ש"מ שג של חטאת שנעשה למטה, ודאי שייך לרחל, וג של עולה שנעשה למעלה ודאי שייך ללאה. דהיינו כפי חיובם, שהרי רחל חייבת ב' חטאות ועולה אחת, ולאה חייבת ב' עולות, וחטאת א'. ומדנפסלו ב' קני אב דה א"כ הפסידה רחל חטאת ועולה. דהיינו פרידות אה, ולאה ג"כ הפסידה חטאת ועולה דהיינו ד ב. ולפיכך סד"א שתביא כל אחת חטאת ועולה להשלים הפסידה, ואין להם שום שותפות ותנאי זה על זה. קמ"ל תנא, לשון מתחלקת ביניהן, לומר שעדיין יש ספק בהסתומה למי שייך החטאת ולמי העולה, ולא אמרינן מדפירשו בקיני אב שם בעליהן, ש"מ דבקן דה שפירשו בו ג"כ קצת. יהיה שם בעליהן איפכא, ליתא, דאפ"ה דברים שבלב אינן דברים [כי"ד ר"י]. ולפיכך צריכות להביא קן א' בשותפות ולהתנות בו, מלבד החטאת שתביא עוד רחל לבד. והעולה שתביא עוד לאה לבד. ובזה מלבד שקו' התוס' (זבחים דף ס"ז ב') שהבאנו לעיל לרש"י מתורצת. דהרי ודאי צריך למנקט שפיר קן אב. שמקן זה סד"א להוכיח על קן דה ועל קן גג הסתום, גם קושיתנו לרש"י, דלמה נקט שהכהן חילק כל קן וקן, ולא שהיה ו' פרידות מפורדות שנתערבו, וכמש"ל, ג"כ מתורצת, דהרי בכה"ג לא ידעינן איזה מהב' הפרידות הוכשרה למעלה ואיזה למטה, אם מהסתומה או מב' המפורשות, וע"כ היו צריכין אז להביא הקן בשותפות, וכמו שבארנו לעיל להסיר בזה הקו' להרמב"ם. אבל הרי זה

כל עיקר הרבותא שרצה התנא לאשמעינן, דסד"א שא"צ שיביאו בשותפות. וברוך ה' צורי המלמד ידי לקרב, לברר ענין העמום הזה, ולהצדיק דברי רבותינו רש"י ורמב"ם, שבל"ז פירושם מכוון יותר בלישנא דמתני'. דלהכי קרי תנא לקן שיחדו בו שם בעליו, בשם חטאת ועולה, לגלויי דאמשנה ג' קאי, דתני התם חטאת לזו ועולה לזו, להכי נקט הכא נמי חטאת ועולה, ור"ל חטאת ועולה כבמשנה ג', שהיו מיוחדין חטאת לזו ועולה לזו וכמש"ל, והכל מיושב בס"ד בלי גמגום ת"ל. [אמרה בקי, קטין חריך שקא. שוייתן האי שמעתתא כגדי מסנקא, אפטרוזא דלא שוי דנקא. דכמעט שעברתי ממשנה חמורה הנ"ל, והנה זה לעיני משנה ה החמורה ביותר. ויתעלף העטלף, כי ראיתי ההרים והנם רועשים, ועשתרות קרנים והנם גועשים, ורבותינו בעלי תריסין אשר מימיהם אנו שותים, ובכנפיהם מערומינו חוסים. במלחמות תנופה נלחמים גבורים בוסים, על פסגי יעלים רמים בשערה טוסים. כי דברי המשנה הקדושה הזאת הנם מאד מצומצמים, ויתעמלו עמנו החכמים, וכיפי תלו לה ונזמים, לפרש לנו הנעלמים. ואני בעניי בכנפי המרומים. ובכחותי המעוטים וזוטים אנה אני בא בין זטוטים. ואשוטט כדבורה צעירה, צרה כמבכירה, בכל גני רבותינו החמודות בבירה, ללקוט מעט צרי מעט דבש סעודות כירה, טהור טיהרא. ולא מצאה היונה מנוח, בעומק דבריהם ריח ניחוח, לצעיר הצעירים הולך שחוח. ויקם וילך אט כשבלול בלי כח. ויפתח ד' עיני ויט עלי חסד ואמצא מלקוח. בפירוש רבינו אברהם ז"ל המנוח, שהביאו המפרש ולאסירים פקח קוח. ובכן אביא דבריו בתחלה. לא מלה במלה, רק בתוספות ביאור אשכילה. כאשר חסד ד' עלי הגדילה, ואחר כן נביא גם דעת שאר רבותינו אחת לאחת, ונבחנה כאשר זורה ברחת. והבוחר יבחר בחפצו לקחת מרקחת, ביד יותר חזקה ומשובחת]:

וטעמא דמלתא פשוט, דהרי בכל תערובות קינין שהוקרבו חציין למעלה וחציין למטה, אנו צריכין לחוש להקלקול היותר אפשרי. ולהכי כשפרידות הסתומות כפול ממנין פרידות החטאות המפורשות, א"כ חטאות המפורשות, הם שליש של כל פרידות התערובות. והכהן שחצה כל התערובות והקריב שליש ומחצה מהתערובות למעלה. ושליש ומחצה למטה. חיישינן לחומרא. שכל החטאות המפורשות שהן שליש התערובות הקריב למעלה, ונפסלו כולן, אולם חצי השליש הנשאר שהקריב למעלה הרי וודאי מהסתומות הוא, והוכשר כל חצי שליש ההוא, שהרי בהסתומות יש עולות כמנין שליש של כל התערובות. וכ"כ למטה, חיישינן לחומרא, שכל השליש וחצי שהקריב למטה, מהסתומות היה, ומדיש בהסתומות חטאות כמנין שליש של כל פרידות התערובות, א"כ הוכשר אותו שליש למטה, וחצי השליש הנשאר מהסתומות

שהקריב למטה שהן עולות ונעשו למטה, נפסלו. אבל כשפרידות החטאות המפורשות, כפולות מהסתומות, א"כ החטאות המפורשות הם ב' שלישי פרידות התערובות, ופרידות הסתומות הן רק שליש א' מפרידות התערובות. והכהן חצן, והקריב שליש ומחצה למטה ושליש ומחצה למעלה, חיישינן ג"כ לחומרא, שמא כל שליש ומחצה שעשה למעלה כולן מב' השלישית, המפורשות היו, ונפסלו כל אותן שעשה למעלה מדהן חטאות מפורשות. וגם משליש ומחצה שהקריב למטה, חצי שליש מהן וודאי מהמפורשות היו, וכשרות לחטאות. ושאר השליש חיישינן שהוא הוא הסתומות כולן, ומדמחצית הסתומות הן חטאות, א"כ הוכשר גם מהסתומות חצי שליש התערובות למטה. נמצא הוכשר למטה שליש שלם של כל מנין התערובות. והיינו דקאמר במתני', כמנין הסתומות כשר, דהרי מנין הסתומות הוא ג"כ שליש של כל מנין התערובות. ומזה, תבין גם על כל מספרי קינין האפשריים שנתערבו ומספר הפרידות הסתומות כפול יותר מב' פעמים מפרידות המפורשות, והוקרבו חציין למטה וחציין למעלה, כגון שפרידות הסתומין הן י"ב, והמפורשות ד', והוקרב ח' מהן למטה וח' למעלה, או שנתערבו מספרים אחרים הדומין לאלו, אז באותן שהוקרבו למעלה לעולות, כשר רק מה שהעליונות יתירים במספר על חטאות המפורשות., דהרי מה שיש שם יתר על החטאות המפורשות, ודאי מהסתומות הן, שיכול להקריבן לעולות. ובאותן שהקריב למטה לחטאת. כשרין רק כחצי מנין הסתומות. דשמא כל אותן שהקריב למטה מהסתומות הן, דאין כשר מהן לחטאת רק חצי מנין פרידות הסתומות. ולפיכך בדוגמא שהבאנו שנתערבו י"ג סתומות וד' חטאות מפורשות, והוקרבו ח' מהן למטה וח' למעלה, אז בח' שלמעלה, שהן יתירים ד' ממספר המפורשות, ד' כשרות. ובח' שלמטה, כשרין ו', שהוא הוא חצי מספר הסתומות. וכ"כ כשנתערבו י"ב סתומות עם ב' מפורשות, והוקרבו ז' פרידות מהן למטה וז' למעלה. אז בז' שלמעלה ה' כשרות, ובז' שלמטה ו' כשרות. וכ"כ בנתערבו י' סתומות בו' מפורשות, והקריב מהן ח' למטה וח' למעלה. בח' שלמעלה, רק ב' כשרות. ובח' שלמטה, ה' כשרות. ומזה תוכל לדון על כל מספר ומספר שנתערבו. אבל בהיה איפכא שהמפורשות יתירות כמה כפלים על הסתומות, כגון שנתערבו ד' פרידות סתומות בח' חטאות מפורשות. וכדומה במספרים, והכהן הקריב ו' פרידות מהן למטה וו' למעלה, אז אותן ו' שלמעלה כולן פסולות. דשמא מהח' חטאות המפורשות הן. ומהו' שלמטה. כשרים ד', דמלבד חצי מנין פרידות הסתומות, דהיינו ב', כשר ג"כ מה שיתירים התחתונים על מנין פרידות הסתומות, דהיינו עוד ב'. נמצא שכשר למטה ד' חטאות. וכ"כ בנתערבו ב' פרידות סתומות בי"ב חטאות

מפורשות, והקריב מהן ז' למטה וז' למעלה, אז ז' שלמעלה כולן פסולות דאולי כולן מהי"ב חטאות מפורשות הן. ובז' שלמטה, בב' מהן חיישינן שמא הן הסתומות, וכשר רק א', וה' הנשארות כולן כשרות, דהרי ודאי מהי"ב חטאות המפורשות הן. ומזה תדון ג"כ, אם נתערב שום מספר סתומות, עם מספר עולות מפורשות, והעולות המפורשות כפולות כמה פעמים על מנין פרידות הסתומות, כגון שנתערבו ב' פרידות סתומות עם י"ב עולות מפורשות, והכהן הקריב מהן ז' למטה וז' למעלה, אז הוה איפכא מלעיל, דז' שלמטה כולן פסולות, דשמא כל הז' הן מהי"ב עולות המפורשות, ומהז' שלמעלה, מב' מהן רק א' כשר, דשמא שניהן הן הסתומות, ושאר הה' כולן כשרות, דהרי הם ודאי עולות מפורשות. מיהו לא אירי תנא רק בשנתערבו זוגות שלימות סתומות עם זוגות שלימות מפורשות. מדכך מצוי שיהיו זוגות שלימות בכל מקום. אבל באינן זוגות שלימות, אז אפי' כשאין פרידות הסתומות כפולים ממנין פרידות המפורשות, נמי משכח"ל שמחצה מנין התערובות כשר. וכגון שנתערבו ג' חטאות מפורשות עם ה' פרידות סתומות שג' מהן חטאות וב' מהן עולות, וא"כ כל התערובות יחד הן ח' פרידות, והכהן הקריב ד' מהן למטה וד' למעלה. אז בד' שלמעלה ודאי א' כשר, מדהוא ודאי מהסתומות וכשר לעולם. ובד' שלמטה ג"כ ג' כשרות לחטאות. דהרי אפילו אם כל הד' שלמטה הן מהסתומות, עכ"פ גם בהסתומות יש ג' חטאות. וכ"כ כשיהיה בהיפך שנתערבו ה' חטאות מפורשות עם ג' סתומות, ובאותן ג' הסתומות יהיה ב' חטאות ועולה א', והכהן הקריב ד' מהן למטה וד' למעלה, אז אף שאותן ד' שלמעלה כולן פסולין, דאולי כולן הן מהחמש חטאות המפורשות, עכ"פ בד' שלמטה ג' כשרין, והיינו כמנין הפרידות הסתומות, דהרי אפילו יהיו ג' מהתחתונות, כולן מהסתומות, הרי גם בג' הסתומות יש ב' חטאות. והפרידה הד' שהתחתוניות יתירה על הסתומות, הרי הוא ודאי מהחמש חטאות המפורשות. וא"כ גם בכה"ג כשר מהתערובות ג' פרידות. כמנין פריידות הסתומות. וא"כ קשה למה צריך תנא למנקט גוונא שהסתומות כפולות מהמפורשות, או שהמפורשות כפילות מהסתומות, הרי גם בשאינן כפליים זה מזה איתא להך דינא להך גיסא ולהך גיסא. ונ"ל דלהכי לא נקט תנא בכה"ג, משום דבכה"ג בין בשהסתומות מרובין מהמפורשות או בשהמפורשות מרובין על הסתומות, היה צריך להאריך ולפרש, דדוקא בשיש בהסתומות חטאות מרובות מעולות, וכדאמרן, אז ברישא כשר מחצה מנין התערובות, ובסיפא כשר רק כמנין פרידות הסתומות. אבל בשיש בהסתומות עולות מרובות מחטאות, בין שהסתומות כפולות מהמפורשות, או שהמפורשות כפולות מהסתומות, אין כשר כל כך הרבה פרידות כמו דנקט תנא. דלמשל

אם נתערבו ג' חטאות מפורשות בה' סתומות, ובהחמש הסתומות, היו רק ב' חטאות וג' עולות, והכהן הקריב ד' מהן למטה וד' למעלה, בד' שלמעלה אין כשר רק א', דשמא ג' הנשארים הן החטאות המפורשות, ובד' שלמטה אין כשר רק ב' חטאות, דשמא כל הד' הן מהחמש סתומות, שאין בהן רק ב' חטאות, נמצא שמכל התערובות כשרות רק ג' פרידות, ולא מחצה מנין הפרידות של התערובות כדקאמר תנא בהרישא. וכ"כ בסיפא כשהמפורשות מרובות מהסתומות. אם נתערבו חמש חטאות מפורשות עם ג' סתומות. והיה בג' הסתומות רק א' חטאת וב' עולות, והכהן הקריב ד' מהן למטה וד' למעלה, הד' שלמעלה כולן פסולין, דשמא הן כולן מחמש חטאות המפורשות, ומהד' שלמטה אין כשר רק ב' חטאות, דשמא ג' מהתחתונות הן הן הסתומות שב' מהן עולות הן. נמצא שגם בסיפא אין כשר מהתערובות כמנין פרידות הסתומות וכדנקט תנא, אלא רק ב' כשרות. ולהכי מדהיה צריך תנא להאריך בכה"ג ולפרש דדוקא כשהחטאות מרובות מהעולות מיירי. משו"ה ניחא ליה לתנא טפי דקפסיק ותנא בשהסתומות כפולות מהמפורשות או בשהמפורשות כפולית מהסתומות, דבכה"ג א"ל לפרש כמה חטאות וכמה עולות יש בהסתומות דהרי בקינין שלימין מיירי. כל זה פירשתי ע"פ דעת רבינו אברהם ז"ל. ועתה נביא גם פי' הר"ב דנקט ואזיל דברי המפרש למסכת קינין, שכתב דהמשנה לא איירי בשכבר הקריב התערובות. רק לכתחילה קאמר, וה"ק דהא דתנינן לעיל פ"א מ"ב דחטאת שנתערבה בחובה אין כשר רק כמנין חטאות שבחובה. וקאמר הכא דלפעמים עולה זה כמנין מחצה כשר ומחצה פסול. כיצד. חובה שנים בחטאת, ר"ל אם החטאות שבפרידות החובה הסתומות, כפולות פי שנים נגד העולה שבפרידות ההם, וכגון שהיו ג' פרידות סתומות, שב' מהן חטאות וא' עולה, ונתערב בהם עוד חטאות מפורשות, אז מתצה מנין התערובות דהיינו ב' פרידות, מותר להקריבן לחטאות, ולא יותר, דשמא כל הג' שיקריב לחטאות יהיו מפרידות הסתומות. והרי אין בכל הסתומות רק ב' חטאות אבל חטאת שנים בחובה, ר"ל אבל אם היה החובה ג' פרידות סתומות שב' מהן עולות וא' חטאת [כך ביאר רתוי"ט דברי הר"ב, וכ"כ נמי המפרש לקינין], ונתערב לתוכן חטאת א' מפורשת, אז כשר להקריב מהתערובות רק פרידה א' לחטאת, דהיינו כמנין חטאות שבחובה, והשאר ג' פרידות של התערובות כולן פסולין, עכת"ד. וק"ל על פי' זה דלמה צריך ברישא בחובת שנים בחטאת. שיהיה מנין חטאות שבחובה כפול פי שנים מהעולות שבה. הרי גם כשיהיה בהחובה הסתומות ד' חטאות וג' עולות, או ה' חטאות וד' עולות, כל שיש בהסתומות רק פרידה א' יתירה ממנין העולות, אף שאין כפול מנין חטאות שבה ממנין עולות שבה ונתערב ביניהן אח"כ חטאת מפורשת דהו"ל יחד ח' או

י' פרידות וכדומה מותר להקריב לכתחלה מחצה מנין התערובות לחטאות. דהרי אפילו לא היה נתערב ביניהן אח"כ עוד חטאת מפורשת, היה מותר להקריב מז' הסתומות ד' חטאות, ומט' הסתומות ה' חטאות, וכ"כ בסיפא כשהעולות מרובות מהחטאות, אפי' לא היה כפול מנין העולות ממנין החטאות, וכגון שהיה בהחובות הסתומות ג' חטאות וד' עולות, או ד' חטאות וה' עולות, ונתערב בהן אח"כ אפי' אלף חטאות. אינו רשאי להקריב מכל התערובות רק כמנין חטאות שבחובה, דהיינו ג' חטאות כשהיה מנין הסתומות ז', וד' חטאות כשהיה מנין הסתומות ט' פרידות, ותו קשה עלי כתורמס ליישב לפי' הר"ב לישנא דמתני' בסיפא, דמה שכתב בסיפא דמתני' חטאות שנים בחובה, דהיינו שהיה בפרידות הסתומין מנין העולות כפול ממנין החטאות שבה, וכמו שפי' רתוי"ט כוונת הר"ב, ק' עולה מאן דכר שמיה התם, אדרבה משמעות הלשון משמע לכאורה איפכא. שבתי וראה גם פי' הרשב"ץ דפי' משנתינו דלכתחילה קאמר. וכהר"ב הנ"ל. אבל באופן אחר. ולדבריו ה"פ, חובה שנים בחטאת, שהיה מנין פרידות החובה הסתומות כפול ממנין החטאות המפורשות שנתערבו בהם אח"כ, כגון שהיה כאן ד' פרידות סתומות, שב' מהם חטאות וב' עולות, ונתערב בהם ב' חטאות מפורשות, אז כשר להקריב מהתערובות חצי מנין הפרידות הסתומות, דהיינו ב' חטאות. עכת"ד, ויעמוד השמן, כי לא פי' יותר. אבל משתמע מדברי רבינו דמחוי לן במחוג, דמ"ש במשנה תו חטאת שנים בחובה, ר"ל איפכא מרישא, דהיינו שהיה מנין החטאות המפורשות כפול ממנין הפרידות הסתומות שנתערבו בהן. כגון שנתערבו ד' חטאות מפורשות בב' פרידות סתומות שא' מהן חטאת וא' עולה, אז מותר להקריב מהתערובות רק חטאת א', כמנין החטאות שבחובה. דכשיקריב עוד חטאת א', שמא שניהן הן מהסתומות, והרי אין בהסתומות רק חטאת א'. ולא הבנתי דבריו הקדושים, דלמה נקט ברישא שהיה מנין פרידות הסתומות כפולות ממנין החטאות המפורשות. מה אריא כפולות אפי' היו שוות נמי דינא הכי. כגון שנתערבו ד' פרידות סתומות בד' חטאות מפורשות, נמי אינו רשאי להקריב מהתערובות רק ב' חטאות, דהיינו חצי מנין הפרידות הסתומות. ותו דבין לר"ב בין לרשב"ץ ק' דלפי דבריהם כל הרבותא דקמ"ל המשנה הוא, דלפעמים עילה מנין מחצה כשר ומחצה פסול למנין חטאות שבחובה. ולפע"ד אם זהו הרבותא דקמ"ל מתני', טפי הו"ל לתנא למנקט רבותא טפי. דלפעמים יעלה מנין המרובה כשר למנין חטאות שבחובה, וכגון שהיה כאן ד' פרידות סתומין, ג' מהן חטאות וא' עולה, ונתערב ביניהן חטאת אחת מפורשת, מותר להקריב מה' הפרידות רוב המנין של התערובות, דהיינו ג' פרידות לחטאות, מדהוא הוא מספר החטאת שבחובה. ואשא עיני

להר המור, ה"נ פי' הרמב"ם. וארא והנה הלך בדרך אחרת מהר"ב והרשב"ץ, וקרובין דברי קדשו לדברי רבינו אברהם שהבאנו לעיל, דס"ל דמשנתנו מיירי ככל הנך משניות דלעיל, דהיינו בדיעבד שכבר הקריב הכהן. אמנם גם דברי קדשו אינם מובנים יפה, וגם המלות בעצמן משובשות. וע"י טרחה גדולה היה נלפע"ד שזה כוונת רבינו. חובה שנים בחטאת, ר"ל שהיו הפרידות הסתומות כפולות ממנין החטאות המפורשות שנתערבו עמם. כגון שנתערבו עשר פרידות סתומות עם ה' חטאות מפורשות, והכהן הקריב י' פרידות במקום אחד וה' פרידות במקום האחר, אז בין שהקריב העשר פרידות למעלה או שהקריבן למטה, מחצה מהם כשר, עכת"ד רבינו. אולם מן הה' שעשה בצד האחר לא פי' לנו רבינו מה דינם. אבל פשוט דכשעשאן להה' למטה. כולן כשרין ממ"נ. ואם עשאן למעלה כולן פסולין דשמא הן הה' חטאות המפורשות. וגם לא השמיעונו רבינו ז"ל פי' סיפא דמתני', דקאמר חטאת שנים בחוב המנין שבחובה כשר. וכפי הנראה כוונת רבינו שהסיפא מפורש מתוך פירושו דרישא, דר"ל בהיה כאן י' חטאות מפורשות, שזהו המספר הכפול מה' פרידות הסתומות שנתערבו עמהן, והה' סתומות היו קצת מהן חטאות וקצתן עולות. ונתערבו כולן יחד, והכהן עשה י' במקום א' וה' במקום האחר. אז אותן שעשה למעלה בין שהן עשר הפרידות או החמשה כולן פסולות. דשמא הן מהחטאות המפורשות. אמנם אותן שעשה למטה, אם עשר עשה למטה, הרי ה' מהעשר יתירים על מספר הפרידות הסתומות. והן ודאי כשרים, דהרי ה' מאותן עשר שהוקרבו למטה, על כרחך מחטאות המפורשות הן. ומשאר הה' שעשה למטה. עכ"פ כשר בהן מנין החטאות שבסתומות והיינו דקאמר תנא המנין שבחובה כשר. וכ"כ בלא הקריב למטה רק חמש פרידות, ג"כ כשר בהן רק מנין החטאות שבסתומות. זהו כוונת הדברים וגם ודאי כך הוא הדין, אף שלא ביאר לנו רבינו כך באר היטב. והנה מלבד שיש לדקדק קצת למה נקט רבינו מספר י' וה', הרי תפסת מרובה לא תפסת, וטפי הו"ל למנקט המשל במספר ד' וב', ובאותו אופן שכתב רבינו, כדי שלא נתבלבל ברבוי המספרים. אבל מלבד הדקדוק הקל הזה, כל רואה יראה כמה יקשה עלינו לכוון דברי קדשו בלשון המשנה. דהרי ברישא בחובה שנים בחטאת, דקפסיק תנא וקאמר מחצה כשר ומחצה פסול, על כרחך על היו"ד קאי, דבין שעשה י' למטה או למעלה, מחצה מהן כשר וכו'. אבל מדינן של הה' לא איירי תנא כלל בהך בבא. וא"כ קשה מה דקאמר התנא אח"כ, חטאות שנים בחובה. דהיינו שנתערבו י' חטאות מפורשות עם ה' סתומות, והכהן עשה י' פרידות במקום אחד, וה' במקום האחר. מנין החטאות שבחובה כשרין. וקשה על איזה אופן מהקרבה קאמר התנא דמנין שבחובה כשרין. אי על אותן שהקריב למעלה, הרי

בין שעשה עשר או חמש למעלה כולן פסולין, דשמא הן מהעשר חטאות המפורשות. ואי על אותן שעשה למטה, קאמר התנא דמנין החטאות שבחובה כשרים. הא תינח אם עשה ה' מלמטה, שפיר שייך לומר דאין כשר מהן רק מנין חטאות שבחובה הסתומות, דשמא כולן הן מהסתומות שיש בהן ג"כ עולות. אבל הרי ברישא אמרינן דמהחמש לא איירי תנא כלל, ואיך נאמר דהא דקאמר בסיפא אין כשר רק מנין חטאת שבחובה דקאי על הה'. ורק כשעשאן למטה. אע"כ דבסיפא קאי על העשר, ורק כשעשאן למטה. וגם בכה"ג לא אפשר, דהרי כשעשה עשר למטה, אז מלבד החטאות שבסתומות, כשרים עוד ה' פרידות. שיתירים המפורשות על הסתומות, דהרי כשעשה י' למטה, ה' מהן ודאי מהמפורשות הן, וכמש"ל. שוב ראיתי גם פי' הריב"א שהביא המפרש לקינין, וזה תוכן פירושו. חובה שנים בחטאת, כגון שנתערבו ח' פרידות חובה סתומות, שד' מהן חטאות וד' עולות. עם ח' חטאות מפורשות, והכהן הקריב ח' מהתערובות למעלה וח' מהן למטה. אותן ח' שלמעלה כולן פסולין, דאולי הן החטאות המפורשות, רק שמהם לא איירי התנא. ורק בח' שלמטה קאמר התנא דמחציתן כשר. דהרי ד' מהן כשרות לחטאות מהחערובות בין שהן מהסתומות או מהמפורשות. חטאת שנים בחובה, ר"ל אבל בנתערבו ט"ז חטאות מפורשות, עם ח' פרידות חובה שד' מהן חטאות וד' עולות, והכהן הקריב י"ב מהתערובות למעלה וי"ב למטה. המנין שבחובה כשר, ר"ל אותן י"ב שלמעלה ודאי כולן פסולין מספק, דאולי הם מהט"ז חטאות המפורשות. ומהן לא איירי תנא, דומיא דרישא דלא איירי תנא מאותן שהקריב למעלה. אבל באותן י"ב שהקריב למטה עכ"פ ח' מהן כשרות לחטאות דהרי מאותן י"ב שהקריב למטה, ד' מהם יתירים על ח' הסתומות, ואותן ד' ודאי הן מהחטאות המפורשות, וכשרות. ואינך ח', הרי אפילו יהיו כולן מהסתומות, עכ"פ ד' מהן כשרים לחטאות. נמצא שמאותן שלמטה ח' כשרים לחטאות, והיינו כמנין שבחובה דקאמר תנא, כלומר כמנין כל הפרידות הסתומות, שהיו ח' פרידות, עכת"ד. והרואה יראה שגם הריב"א הולך בעקבת הרמב"ם דמתני' מיירי בדיעבד, ובברישא בחובה שנים בחטאת אע"ג דגם לכתחילה מותר להקריב ד' חטאות מהתערובות, אפ"ה נקטה בדיעבד משום סיפא, לאשמעינן שבהיה מספר המפורשת כפול מהסתומות, שלכתחילה לא היה רשאי להקריב מהתערובות רק ד' חטאות, דמה שיקריב יותר יש בהן ספק שמא הן מהסתומות והן עולות, מדהקריב כבר החטאות שבסתומות, או שמא הן מהמפורשות שהן חטאת, לפיכך בין למעלה בין למטה היה אסור להקריבן לכתחילה. קמ"ל סיפא דעכ"פ בדיעבד כשרים ח' למטה לחטאות. אולם אם כי גם דבריו אמת וצדק לדינא אעפ"כ לא זכיתי להבין גם דבריו הקדושים, ואחריש

ואתאפק מלהזכיר הדקדוק הקל גם בדבריו, שהעמיס רבינו על שכלינו החלש מספרי ח' י"ב ט"ז, והיה יכול לומר כל זה בקיצור, דחובה שנים בחטאת, ר"ל שנתערבו ב' סתומות שאחד מהן חטאת ואחד עולה עם ב' חטאות מפורשות, אז כשחצה אוחן הכהן ב' שלמעלה פסולין. ומב' שלמטה רק א' כשר. ולא ב' דשמא שניהן מהסתומין. וכמו כן בסיפא חטאת שנים בחובה, הומ"ל דמיירי שנתערבו ד' חטאות מפורשות בב' פרידות סתומות שאחד מהן חטאת ואחד עולה, והכהן חצה אותן, ועשה ג' למעלה וג' למטה, ג' שלמעלה פסולין וג' שלמטה כשר מהן ב' מטעם הנ"ל. והיינו כמנין הפרידות הסתומות. וא"כ ל"ל רבוי המספרים הנ"ל, הרי לא העדיף המרבה והממעיט לא החסיר. אבל מלבד זה קשה דמאן גבר ומאן גבר כרבינו הריב"א למיעל פילא בקופא דמחטא ליישב פירושו בלשון המשנה, דברישא דקאמר התנא חובה פי שנים בחטאת, דע"כ לריב"א צריך לפרשו דר"ל שהיה החטאות המפורשות כפולים מהחטאות שבחובה. והרי משמעות לשון המשנה משמע אדרבא איפכא. ותו ק' בדברי הריב"א שמפרש ברישא, דכשנתערבו ח' סתומות בח' חטאות מפורשות, אז מחצה כשר דקאמר תנא, ר"ל ד' מהח' שלמטה כשרות, והיינו כמנין החטאות שבחובה הסתומות. נמצא שהלך ריב"א בשיטת הר"ב, דרק אמאי דפתח התנא דאין כשר רק אחטאות שבחובה קאי כולה מתני', רק דלפעמים מכוון מספר זה למחצה כשר ומחצה פסול, וכגון ברישא. וא"כ האיך כתב הריב"א בעצמו דמה דקאמר תנא בסיפא דמנין שבחובה כשר, היינו כמספרי כל פרידות הסתומות, והרי זה אינו כמספר חטאת שבחובה. ומלבד זה גם רבינו הריב"א הרגיש ברפיון פירושו, שכתב מיהו חטאת שנים בחובה, אין לישבו כענין חובה שנים בחטאת, עכ"ל. ור"ל בזה שאין כוונת הדברים שוה בשוה. דבחובה שנים בחטאת, ר"ל שהחטאות המפורשות כפולים מהחטאות שבסתומות, ובחטאת שנים בחובה ר"ל שהפרידות המפורשות כפולים מכל פרידות הסתומות, והרי אין זה מדה ומדה. ועוד יש לדקדק כמה בדברי הרמב"ם וריב"א. שנלאתי לפשט כל הקמטים ההם. ואסתגר בקמייתא שכבר הארכנו קצת יותר מדאי. וכל כוונתינו רק להודיע למה אחזנו ולא נרפנו לדברי רבינו אברהם ז"ל מכל דברי רבותינו, ולתרץ ולפרש משנתינו כוותיה. ואתן עוז לאלהים על ישראל גאותו, אשר בין כוכבים שם קני, כאיתן מושב קיני, לבאר גם משנה זאת החמורה וקמורה, לפרשה כצלמא לכשורה ברורה בגבורה, בלי חבורה עצורה טמורה, ויתברך הקורא לעיפים עורה, דרוך פורה, שעוטני כשלמה אורה במדורה:

ובמרכבת המשנה [דף צ"ז ב'] הקשה למה נקט תנא שאירע קלקול בהקרבה. הרי גם בלא נתקלקל, צריכה השתא להקריב ד' עולות, דהיינו ב' תורין וב' בנ"י, מדמסופקת איזה מין נדרה. והניח בצ"ע. ולפענ"ד נראה, דלהכי נקט תנא שהקריב כבר ב' עולות וב' חטאות, דסד"א דהשתא לא תהיה צריכה להביא רק ג' פרידות, דהרי התור והיונה שהקריב הכהן תחילה לעולות, תוכל לחשבם השתא לספק נדרה. וא"כ אינה חייבת להשלמת ספק נדרה, רק עוד תור א' ובן יונה א'. ומדהקריב הכהן תחלה תור ויונה לחטאת לחובתה. לפיכך תביא השתא עוד פרידה א' מאיזה מין שתרצה לעולת חובתה, כדי לזווגו להתור או להיונה שהקריב הכהן שניהן תחלה למטה. וא"כ כשתביא השתא רק ג' פרידות לעולות, תפטור מכל וכל מחובתה ומספק נדרה. להכי קמ"ל תנא דלא סגי בהכי, משום דלעולם ב' כשרים שהקריבה תחלה בראשונה א' לעולה וא' לחטאת, הם נחשבים לחובתה. ואותן שהקריבה תחלה לבסוף, נחשבים לתשלומי נדרה. ומדאינה יודעת מאיזה מין הקריבה תחלה לבסוף, צריכה לחוש שמא כל הב' שהקריבה תחלה לבסוף, לא היו כהמין שנדרה, ונפסלו שניהן. להכי אינה נפטרת מתשלומי ספק נדרה עד שתביא השתא ד' עולות, דהיינו ב' תורין וב' בנ"י. עוד הקשה שם דלמה נקט תנא שהקריב הכהן שלא כדינו, דהיינו ב' לעולה וב' לחטאת, הרי אפילו הקריב הכהן כדינו, דהיינו ג' למעלה וא' למטה. נמי צריכה להביא השתא ב' תורין וב' בנ"י לעולות, מדלא ידעינן מאיזה מין הקריב הב' עולות לבסוף, דשמא ב' העולות שהקריב לבסוף, לא היו כהמין שנדרה. ולא נפטרה עדיין מתשלומי ספק נדרה. וגם קושיא זו הניח בצ"ע. ולפענ"ד נראה דגם הא לא קשה, די"ל דהרי אי הקריבה תחלה ג' פרידות למעלה וא' למטה, על כרחך שהקריב ב' עולות ממין א' ועולה א' וחטאת א' ממין הב'. וא"כ אף שאי"ל שאותן ב' עולות שהקריב תחלה ממין א', תחשבם לתשלומי ספק נדרה, ותסגי לה שתביא השתא ב' עולות מאיזה מין שתרצה, ותהיה יוצאת מתשלומי ספק נדרה מכח ספק ספיקא. דשמא ב' העולות שהקריבה תחלה ממין א', היו כמין שנדרה, ואת"ל שלא היו כן, עכ"פ שמא אותן ב' שמביאה השתא הן כהמין שנדרה. ליתא, דהרי מיד יש לחוש בספק הראשון. שהב' עולות שהקריב תחלה ממין א', והב' עולות שמקריבה השתא. היו כולן שלא כמין שנדרה. אבל הרי יש לה תקנה אחרת, שתסגי לה השתא בג' פרידות. דהרי על כרחך כבר הקריבה תחלה עכ"פ תור א' ובן יונה א' לעולות, ותוכל לחשבן לחצי תשלומי ספק נדרה. וא"כ כשתביא השתא עוד תור א' ובן יונה א' לעולות, נפטרה מתשלומי ספק נדרה מכל וכל. ואת"ל עכ"פ העולה השלישית שהקריבה תחלה שלא ידעינן מאיזה מין היה, שמא לא היה כמין החטאת שהביאה אז. ומדאינה יודעת

ג"כ מאיזה מין היה החטאת, תצטרך להביא השתא עוד תור ובן יונה לספק עולת חובתה, כדי לזווג זה או זה לחטאת שהביאה תחלה. עכ"פ תסגי לה שתביא השתא ג' פרידות, דהיינו תור א' וב"י א' לתשלומי ספק נדרה, וכדאמרן, ועוד פרידה א' מאיזה מין שתרצה, ותפטר עי"ז גם מעולת חובתה מכח ס"ס, דשמא החטאת שהביאה תחלה לא היה כמין שנדרה, וא"כ כבר הקריבה תחלה הב' עולות של נדרה ממין א', והחטאת והעולה של חיובה ממין ב', והכל כדינה, וכבר נפטרה תחלה מחובתה ונדרה מכל וכל. ואת"ל שהחטאת שהקריבה תחלה היה כמין שנדרה, ונמצא שחייבת ג' עולות ממין ההוא. והרי לא הביאה תחלה ממין ההוא רק עולה א', דהיינו כמין החטאת שהביאה אז, והשתא שמקריבה תור א' וב"י א' לעולות, ג"כ אין בהן רק עולה א' כמין שנדרה. עכ"פ שמא הפרידה הג' שמביאה השתא הוא כמין שנדרה, נמצא שמביאה השתא ב' עולות מאותו מין, ועולה א' הקריבה תחלה כאותו המין, ויוצאת שפיר ידי ג' עולות ממין א' שחייבת. אבל כדנקט תנא השתא. שהקריבה תחלה רק תור ובני יונה למעלה, תו ליכא ס"ס, וא"א שתפטר מב' של ספק נדרה. אם לא תביא השתא ב' תורים וב' בנ"י:

והרמב"ם כתב שתביא ב' פרידות כמין שנדרה בו, דהיינו כמין א, ועוד ב' פרידות מאיזה מין שתרצה, לתשלומי חיובה. ותמהני האיך תהיה רשאה להביא לתשלומי חיובה, איזה מין שתרצה. הרי כתב הרמב"ם דמתני' מיירי שאמרה על ב' פרידות שממין ב כשהביאתן בתחלה, הרי אלו לחיובי, וודאי כוונתו דאע"ג דבמתני' לא קאמר רק פירשה נדרה, עכ"פ מדפירשה על ב' שממין א מהד' פרידות, שיהיו לנדרה, ממילא משתמע דב' האחרים שהן ממין ב, יהיו לחובתה. וא"כ ניחוש שמא הוקרבו מתחלה כאופן (ב). דהיינו אותן ב' שממין ב הוקרבו למטה, ונפסל לה פרידה א' של עולת חובתה, וחייבת השתא להביא פרידה אחרת לעולת חובתה ממין ב דוקא, מדהוקבע כן ע"י החטאת שהוכשר לה תחלה ממין ב. ומה"ט גם החטאת שתביא השתא מחשש שהוקרבו כאופן (ג), ראוי שתביאנו גם הוא ממין ב, כדי לזווגו להעולה שתביא השתא ממין ב לתשלומי נדרה, ואיך כתב הרמב"ם שתביא השתא הקן של (נדר) [חובה] מאיזה מין שתרצה, הרי כשתביא השתא חטאת ממין א. לא תוכל לזווגו להעולה שתביא השתא לתשלומי חובתה ממין א. דהרי החטאת של השתא אפשר שפסול הוא, מדאפשר שכבר יצאתה בחטאת שהביאה תחלה ממין ב. ועוד תמהני למה כתב הרמב"ם שתביא השתא הב' עולות נדרה כמין שהביאה תחלה, דהיינו ממין א, וכן משמע נמי מדברי הר"ב, הרי אמרינן במנחות [פי"ג מ"ט] דבאמר איל זה עולה ונסתאב, יביא בדמיו כבש, והיינו מדאין עליה חיוב מכח נדר להביא איל דוקא. רק שנשארו הדמים מהאיל שהקדיש תחילה.

א"כ כ"ש הכא שלא נשאר מהעולות הראשונות של נדרה שום רושם, רק שמחוייבת להביא קן מכח נדרה שנדרה והרי בנדרה לא פירשה איזה מין היא נודרת, רק שאח"כ אמרה על מין א הרי אלו לנדרי שנדרתי סתם, ונפסלו אלו שיחדתם לנדרה הסתום, למה לא תהיה רשאה לכתחלה להביא השתא מין אחר לתשלומי נדרה, דהרי לרמב"ם לא מיירי בבא זו כרש"י, שאמרה הרי עלי קן ממין א, רק מיירי שאמרה תחלה סתם הרי עלי קן כשאלד זכר, רק שאח"כ כשילדה והביאה הב' מיני קינין. אמרה על הקן שממין א, הרי אלו לעולת חובתי, פשיטא שכשנפסלו תוכל להביא תחתיהן השתא ב' פרידות ממין ב. ותרוויח עי"ז, שלא תצטרך רק להביא עוד חטאת שממין ב, ותהיה יוצאת יד"ח נדרה וחובתה ממ"נ, דאי הקריבה תחלה כאופן (ג) שזכרנו. הרי הביאה השתא ב' עולות של נדרה, והחטאת שממין ב שחייבת. ואי הקריבה תחלה כאופן (ב) שזכרנו. הרי אז לא היתה חייבת רק עולה א' ממין ב, ויוצאת שפיר בא' מהב' עולות שתביא השתא ממין ב, ואי הקריבה תחלה כאופן (א) הנ"ל, הרי גם בכה"ג תוכל לחשוב א' מב' העולות שתביא השתא ממין ב, שיהיה לנדרה, לזווגו להעולה של נדרה שהביאה תחלה ממין ב, או גם לאותו שממין א. דהרי הרמב"ם והר"ב ס"ל דבקן של נדר ששניהן עולות א"צ שיהיו שוין ממין א', וכמש"ל סי' מ"ג. וצ"ע. והרשב"ץ שסובב הולך בפירוש משנה זאת בעקבות פי' הרמב"ם, בבבא זו נטה מדבריו, ופי' דבבא זו מיירי שאינה יודעת איזה מין מהב' מינין שהביאה. פירשה שיהיה לחיובה. ולפיכך הד' פרידות שאמר בבבא זו שתביא, היינו חטאת ועולה ממין א. וחטאת ועולה ממין ב', דחיישינן שמא ב' של נדרה הקריבה למטה וב' חיובה למעלה, ולא הוכשר לה מכל הד' רק עולה א', שתוכל לחשבו לעולת נדרה, אבל מדלא ידעינן מאיזה מין היה העולה הזאת. דהרי לא ידעה מאיזה מין פירשה חיובה, להכי תביא השתא עולה א' ממין א, ועולה א' ממין ב, שתוכל לזווג זה או זה להעולה שהוכשרה תחלה, כדי לחשבם שניהן לב' עולות נדרה, שאם העולה שהוכשרה תחלה היתה ממין א, תזווג לה השתא העולה שמביאה עכשו ממין א, ואז העולה הב' שתביא עכשו ממין ב, תזווגה להחטאת שתביא השתא ממין ב. ואם העולה שהוכשרה תחלה היתה ממין ב, תזווג לה לתשלומי נדרה, העולה שמביאה עכשו ממין ב. והעולה השנית שמביאה עכשו ממין א תחשבה לזווגה להחטאת שמביאה עכשיו ממין א, לתשלומי חובחה. ע"כ תוכן דבריו המשובשים בדפוס. ולפ"ז מתורצים קושיתינו הנ"ל לרמב"ם. ואילה"ק דהו"ל לרשב"ץ לומר לפי חששו כפשוטו, שהעולה שהוכשרה תחלה מחיובה, תחשבו באמת לחיובה, ומדלא ידעינן מאיזה מין היה, לכן תביא השתא חטאת ממין א, וחטאת ממין ב, כדי לזווג זה או זה להעולה שהוכשרה תחלה, לתשלומי חיובה,

ועוד תביא ב' עולות מאיזה מין שתרצה לתשלומי נדרה, דהרי לא התחייבה מאיזה מין תביא נדרה, ויוצאת בכל מין שתרצה. י"ל דאז יש לחוש שמא הוקרבו הד' פרידות תחלה כאופן (ב), והרי אז חייבת עולת חובתה דוקא כמין החטאת שהקריבה תחלה, והרי אינה יודעת מאיזה מין היה החטאת ההוא. אבל כשתביא השתא עולה א' ממין א, ועולה א' ממין ב, גם אם נעשו תחלה כאופן (ב), יצאתה ידי חובתה:

והרמב"ם בחבורו כתב שתביא ב' פרידות ממין א וב' פרידות ממין ב, כולן עולות לספק נדרה, ועוד תביא פרידה א' לעולה מאיזה מין שתרצה. ודבריו תמוהין, וכבר כתב רכ"מ שם שט"ס הוא, וצ"ל ועוד תביא פרידה א' לחטאת מאיזה מין שתרצה. וכך כתב רבינו בעצמו בפי' המשניות שלו, וכך כתב גם הר"ב כאן. אכן הרשב"ץ העתיק כמ"ש הרמב"ם בחיבורו שפרידה זו תהיה עולה, והוא תמוה:

והן אמת, שגם אם לא היתה מסתפקת בקרבן יולדת עשירה, היתה חייבת הב' חטאות והעולה לספק חובתה. ואפ"ה יש להוכיח דהתנא מיירי במסתפקת גם בזה, מדפליג בן עזאי ואמר שמביאה ב' חטאות, וקשה הרי ת"ק נמי ה"ק. אע"כ דבן עזאי ס"ל דגם לספק יולדת עשירה צריכה ב' חטאות, וכרתוי"ט, ועיין מ"ש לקמן סי' נ"ט. אמנם ק"ל למה סגי לספק חיובה ב' חטאות ועולה א', ניחוש שמא ב' של נדרה וב' של חיובה התחייבה להביא כולן ממין ב, ושמא הביאה כל הראשונות ממין א, ולא פעלו א"כ כלום לתשלומי חיובה ונדרה, וגם החטאת והעולה שמביאה השתא ממין א לתשלום קרבן חיובה, והב' עולות שממין א שמביאה השתא לתשלום נדרה, כולן לחנם הביאתן, דהרי גם נדרה גם חובתה צריכין כולן להיות ממין ב. וא"כ האיך יצאת יד"ח, הרי חייבת ג' עולות וחטאת א' כולן ממין ב, והיא לא הביאה השתא רק ב' עולות וחטאת אחת ממין ב, וכמש"ל. ותו דמי עדיפא השתא מבתחלה, דאלו בתחילה כשלא הביאה עדיין שום קרבן, אילו היתה מסתפקת שמא כך או כך נדרה נידרה, ושמא כך או כך התחייבה להביא חיובה, הרי וודאי שהיתה צריכה להביא ב' פרידות ממין א וב' פרידות ממין ב כולן עולות, לספק נדרה, ופרידהלחטאת ופרידה לעולה ממין א, ופרידה לחטאת ופרידה לעולה ממין ב, כל הד' פרידות אלו לספק קרבן חיובה. וא"כ איך השתא שנולד ספק בקרבנותיה שהביאה, שאפשר שלא הביאה כלל מה שנדרה ומה שהתחייבה, תפטר א"ע בז' פרידות, דהיינו ד' לנדרה וג' לחיובה. ואת"ל דלרמב"ם מיירי בבא זו במסתפקת רק באיזה מין קבעה נדרה ובאיזה מין קבעה חיובה. אבל יודעת שפיר שלא קבעה נדרה וחיובה במין א', שאם קבעה נדרה במין א, קבעה חיובה במין ב, ואם נדרה במין ב, חיובה ממין א, ומכח זה שכחה באיזה מין קבעה נדרה ובאיזה מין קבעה חובתה. וכן

משמע קצת לשון הרמב"ם בחבורו בבבא זו. שכתב שקבעה נדרה וקבעה חובתה. ומדלא כלל להו בהדדי לומר, קבעה נדרה וחובתה, ש"מ טפי דמשו"ה נקט הכי לאשמעינן דמיירי כשלא כמין שקבעה נדרה קבעה חובתה. וא"כ מתורץ קושיתנו, דניחוש שמא ב' פרידות של חיובה וב' פרידות של נדרה כולן התחייבה ממין ב, ולא הביאתן עדיין בד' פרידות הראשונים, וא"כ כשתביא השתא הב' עולות של נדרה, אין לה עולה יתירה ממין ב לזווגו להחטאת שתביא ממין ב'. די"ל הרי יודעת שכשהקן של נדרה ממין ב, היה קן של חיובה ממין א, והרי הביאה ג' עולות ממין א שתוכל לזווג א' מהן להחטאת ממין א שמביאה. עכ"פ ק"ל דא"כ למה נחייבה בג' עולות ממין א', הרי סגי לה שפיר בשתביא ב' עולות שממין א וב' עולות שממין ב. לספק נדרה, וחטאת ממין א וחטאת ממין ב לספק חיובה, ותוכל לצרף לחטאת זו או זו, א' מב' מיני העולות שמביאה לספק נדרה, דהרי ממ"נ אם נדרה ממין א, א"כ היה חיובה ממין ב, ותוכל לזווג לה א' מב' עולות ממין ב היתירים, ואם נדרה ממין ב, א"כ חיובה הוא ממין א, ותוכל לזווג לו א' מב' עולות ממין א יתירים שיש לה, ולמה לה להביא עוד עולה א' יתירה מאיזה מין שתרצה. ותו כיון דלפי דברינו הך בבא שחייבת ז', מיירי רק בשידע עכ"פ שמין שקבעה בו נדרה היה ממין אחר שקבעה בו חיובה. אבל במסופקת שמא היה חיובה ונדרה ממין א' באמת חייבת ד' קינין שלימין. דהיינו קן ממין א וקן ממין ב לספק נדרה, וקן ממין א וקן ממין ב לספק חיובה. וא"כ כיון דתנא לאטפויי פרידות אתא לאשמעינן. הו"ל למנקט נמי הך גוונא, שחייבת להביא ח' פרידות לתשלומי נדרה וחובתה. ובשלמא לרש"י לא ק', די"ל דמשו"ה לא נקט הכי, מדלאו אורחא הכי שתתחייב להביא במין ידוע הקרבן שחייבתה תורה מכל מין שתרצה, מדאיכא למיחש אולי לא יזדמן לה המין ההוא ותתעכב מלאכל בקדשים. אבל לרמב"ם דע"כ תנא מיירי בכה"ג ק'. וצריך לדחוק ולומר גם לרמב"ם, דלעולם דבבא זו מיירי במסופקת ג"כ שמא התחייבה מין חיובה כמין שנדרה, ואפ"ה סגי לה בעולה א' שתביא לספק חיובה, דעי"ז יהיה לה ג' ספיקות לקולא. (א) שמא הביאה והקריבה בתחלה כל הד' פרידות כראוי. ואת"ל שלא הביאתן אז כראוי. (ב) עכ"פ שמא לא היו הב' של נדרה והב' של חיובה שוין ממין א' ועי"ז נשאר לה מהפרידות שתביא השתא ב' עולות יתירים מספק נדרה, שאפשר לה לזווג א' מהן לא' מב' חטאות חיובה שתביא השתא שהוא כמינו. ואת"ל שהיו הנדר והחובה שניהן ממין א'. (ג) עכ"פ שמא קבעה ב' של חובתה כמין א, דהיינו כהעולה שמביאה השתא לספק חיובה. ואע"ג דיש להקשות על זה דא"כ תסגי לה נמי השתא בחטאת א' לחובתה. מדאיכא ספק ספיקא, דשמא הקריב חחלה החטאת כראוי, ואת"ל

שלא הקריבה תחלה כראוי, שמא חטאת זו שמקריב השתא היא כאותן מין שקבעה. ואי"ל דמשום דרק בהחטאת שמעכב כפרתה, ואסורה לאכול בקדשים עד שתקריבנו (כפסחים דף נ"ט א') החמירו בו, משא"כ בהעולה שאינה מעכב כפרתה הקילו בשיש ס"ס לקולא. ליתא, דעכ"פ למה צריכה ב' קינין לספק נדרה שכולן עולות, תסגי לה נמי השתא בחד קן מאיזה מין שתרצה. דהרי גם בקן נדרה איכא ספק ספיקא הנ"ל, אולי הקריבה תחלה הקן כראוי. או שמא הקן שמביאה השתא הוא כראוי. י"ל מדהוכחנו בס"ד במק"א דלרשב"א ספק ספיקא מטעם רובא מהניא, דספק ראשון משוי לה כמחצה על מחצה, וספק השני יעשהו כרובא, א"כ כמו דקדשים אינן בטלין ברוב (כיבמות דף פ"א ב' ורמב"ם ספ"ו מפסו"המוקן). כמו כן ס"ס לא מהני בקדשים. משא"כ בעולה של חיובה, דהו"ל ג' ספיקות לפטורה, הו"ל עי"ז צד החיוב כמיעוטא דמיעוטא, י"ל דגם גבי קדשים בכה"ג לא חיישינן למעוטא, דוגמת מה דאמרינן לר"מ דחייש למיעוטא, ואפ"ה למיעוטא דמעוטא לא חיישינן [כע"ז דף ל"ד ב']:

ותמוה הרי ת"ק נמי ה"ק שתביא ב' חטאות, א' תור וא' בן יונה, מספק שמא כך או כך התחייבה קרבן עני. וכמו שפי' הר"ב ורתוי"ט לעיל, וא"כ לבן עזאי תוכל לחשבם לאלה הב' נמי לספק קרבן עשיר. ואת"ל דלבן עזאי דחייש שמא כך או כך התחייב' קרבן עשיר, ס"ל דתביא תור ובן יונה עם הכבש, מלבד החטאת שתביא לספק קרבן עני, ליתא, דלמה לה להביא ג' חטאות, הרי בשתביא תור ובן יונה, שניהן לחטאות, יוצאות ידי חטאת חיובה ממ"נ בין שהתחייבה בקרבן עני או עשיר, בין שהתחייבה בתור בין בבן יונה. ולולא מסתפינא היה נ"ל דהא דנקט הרמב"ם בחיבורו בבבא זו. שמסתפקת ג"כ שמא התחייבה קרבן עשיר, הרמב"ם לנפשיה נקט הכי, לאשמעינן דאפילו הוה בכה"ג סגי לה בז' עופות. מיהו מתני' גם לרמב"ם לא מיירי בהכי. ומה"ט לא הזכירה המשנה כלל מהכבש שתביא. רק בן עזאי פליג את"ק, וס"ל דסגי בב' חטאות מספק שמא כך או כך נדרה, אבל עולה א"צ כלל. מדתוכל לסמוך על אחד מהעולות היתירים שהביאה לספק נדרה. ורק בחטאות החמירו משום דמעכב כפרתה, וכמש"ל. או נ"ל דלהרמב"ם בן עזאי אכולהו בבי דלעיל קאי, שבכל מקום בבבות דלעיל דמצריך ת"ק חטאת א', קאמר בן עזאי דחייבת ב' חטאות מב' מינין, שמא כך או כך הקריבה עולה בהד' פרידות תחלה, ואזיל לטעמיה סוף פרק דלעיל דהולכין אחר הראשון, והרי על כרחך באמת צ"ל כן לבן עזאי לעיל. שלשטתיה כל מקום שמחייב הת"ק חטאת א', מחייב בן עזאי ב' חטאות. אלא דנטר ליה לת"ק עד שסיים דבריו. אמנם כל אשר עינים לו יראה כמה נצטערתי ונדחקתי כסומכוס לקיים דברי רבינו מאור עינינו הרמב"ם ז"ל בבבא זו היותר חמורה

שבכל ששה סדרי משנה, וה' היה לי בעוזרי, אשר על כן ימלא פי תהלתו ית'. ובכל זאת עדיין לא שקטה רוחי. ועדיין בקא בר יומא מבחוץ. דעדיין יש לדקדק לרמב"ם בבבא זו (א) למה לי תרתי, שהיא מסתפקת מה התחייבה בקן חיובה ובקן נדרה. וגם הכהן מסופק שמא עשה כולן למטה או למעלה, בחדא מנייהו סגי, דהיינו בששכחה היא איזה מין קבעה לחיובה ואיזה מין קבעה לנדרה, וגם אינה יודעת איזה מין הביאה, ואפילו ידע הכהן שעשה חציין למעלה וחציין למטה, בודאי צריכה ב' קנין לספק נדרה, וב' חטאות ועולה א' לספק חיובא וכדלעיל, וספיקא דכהן שאינו יודע האיך הקריבם מה אהני להך דינא כלל. וכן הקשינו לעיל לרש"י. בבבא זו, אבל מה שתרצנו שם בס"ד. אינו עולה יפה לפי' הרמב"ם, יע"ש ודו"ק. ואפילו נדחק ונאמר דה"נ רבותא קמ"ל, דאע"ג דיש ספק ספיקא לחומרא, דהרי אפילו הביאה כמין שנדרה יש ספק שמא עשה הכהן כולן למטה או כולן למעלה, ואפ"ה סגי לה בעולה א' לספק חיובה. (ב) עכ"פ ק"ל לר"ב דפי' לעיל בבבא דתביא שש, דהיינו ב' תורים וב' בני יונה לספק נדרה וב' חטאות לספק חיובה. הרי כל עיקר החילוק שבין בבא בתרייתא דמתני' שתביא ז' לבבא דלעילא דתביא שש, היינו דבבבא לעיל התחייבה רק להביא נדרה ממין ידוע, אבל לא מירי שהתחייבה להביא גם חובתה ממין ידוע. להכי כשנולד לה ספק איך הביאה הד' פרידות תחלה. סגי לה לאפוקי נפשה מספק חיובה, בשתביא חטאת ועולה מאיזה מין שתרצה. דאז יוצאת יד"ח חיובא בכל גוונא. משא"כ בבבא בתרייתא, שמסתפקת ג"כ באיזה מין התחייבה להביא קרבן חיובה, א"א שתפטר נפשה בחטאת ועולה ממין אחד, דשמא ממין אחר התחייבה קרבן חובתה, ולהכי אם תרצה לאפוקי נפשה מכל ספק, על כרחך שתביא לכ"הפ ב' חטאות מב' מינין. ועולה אחת. וא"כ למה פי' הר"ב לעיל בבבא דששה. דהב' של חיובה היינו, ב' חטאות מב' מינים, הרי זה גם במסתפקת במה התחייבה חובתה מהני. טפי הו"ל לפרש התם דב' של חיובה היינו חטאת ועולה ממין א', דבבבא זו סגי לה בהכי, משא"כ בבבא דשבעה. ותו ק' להר"ב מ"ש בבבא דששה דסגי לה בב' חטאות מב' מינין, וא"צ להביא עולות חיובה, מדתוכל לסמוך על א' מהעולות היתרים שתביא לספק נדרה מב' מיניו. ובבבא דז' נחייבה לקרבן חיובה ב' חטאות ועולה. ולא נסמוך על א' מהעולות היתרים שהביאה לספק נדרה [וי"ל]. (ג) מלבד מה שיש לדקדק בפי' הרמב"ם והר"ב, שפירשו דב' לחיובה דקאמר מתני' היינו חטאת ועולה, הרי מדפירש תנא לבסוף וחטאת א', משמע ודאי דו' דרישא דסתם להו, היינו עולות. ואי כדבריהם של רבותינו טפי הו"ל לתנא לומר, וב' חטאות ועולה לחובתה ואף אם נדחוק ונאמר, דמדקאמר תנא לישנא וב' לחובתה, דמלת חובתה משמע שפיר חטאת ועולה. כי כך דין חובתה, עכ"פ

ק' לרמב"ם ור"ב, דבבבי שמחייבי ג' ד' ה' ו', בכולם לא פירשו רבותינו, דחד מנייהו חטאת. על כרחך שכלל התנא כל הפרידות יחד. ומ"ש הכא בבבא דז' דלא כלל התנא לומר תביא ז' כלעיל. רק נקט הכא פרטי פרטי. ד' לנדרה, וב' לחובתה. וחטאת א'. ובתירוץ שתרצנו על זה לרש"י לעיל, לא נרפא לנו לרמב"ם, יע"ש. מלבד שיש לדקדק למה פליג בן עזאי הכא. ולא בכל החטאות שהוזכרו בבבי דלעיל. אע"ג שנדחקנו לעיל ואמרנו דבאמת בן עזאי אבבי דלעיל קפליג, רק דנטר ליה לתנא עד דמסיק כולה מלתא, אע"ג דלא פליג אבבא בתרייתא שמחייב אותה ז'. לא נכחד לעצמינו שזה דוחק גדול, דהרי אפסקוהו רבנן במידי דמודה בה [ועיין עירובין כ"ג א']:

ואילה"ק, הרי מדהביאה תחלה ב' מינין, א"כ קן א' מהב' קינין שהביאה. וודאי כמין נדרה היה, ומדחלק הכהן והקריב גם מהקן ההוא א' למטה וא' למעלה, וודאי אותה הפרידה שהקריב ממנו למעלה עולה כשרה הוא, ומדלא ידעינן מאיזה מין היה, הו"ל להביא השתא לנדרה פרידה א' ממין א ופרידה א' ממין ב כדי לצרפו להעולה הכשרה ההוא, לתשלומי נדרה, אבל לקרבן חובתה תביא קן מאיזה מין שתרצה, א' לחטאת וא' לעולה. וא"כ תסגי לה בין הכל בד' פרידות ולמה נצריכה להקריב ו' פרידות. נ"ל דהמפרש ס"ל כרש"י שהביאנו פירושו לעיל סי' מ"ח, דלעולם בתחלה צריכה לשלם קרבן חובתה ואח"כ נדרה, א"כ מדנפסל הקן שיחדה בו בתחלה החטאת והעולה. מחשש שמא הקריבה החטאת למעלה והעולה למטה, להכי חשבינן העולה הכשרה שבקן האחר, טפי לעולת חיובה תחלה, ותצרפו לא' מב' החטאות שתביא השתא לספק חיובה. והנה הרואה יראה כמה גרעתי והוספתי ודרשתי בדברי רבינו יצחק ז"ל כדי ליישב דבריו. ובכל זאת בעניי לא ידעתי מה הכריחו לרבינו יצחק לפרש שברור שהכהן הקריב מכל קן וקן א' למטה וא' למעלה, ולא אוקמא לבבא זו, ככל הנך בבי דלעיל. שלא ידע הכהן כלל האיך הקריבם. אם ב' של מין א למטה וב' של מין ב למעלה, או איפכא, או אם הקריב מכל קן וקן א' למטה וא למעלה. ולפיכך צריכה שפיר ו' פרידות, מדיש לחוש שמא ב' שיחדה לנדרה הקריב שניהן למטה, ונפסלו שניהן, דהרי עולות הן, ונמצא שלא שלמה נדרה עדיין, להכי מדמסופקת מאיזה מין נדרה צריכה להביא ב' ממין א, וב' ממין ב, כולן עולות, משום ספק נדרה. ומדיש עוד ספק בהב' של חיובה שיחדה בו החטאת והעולה, שמא הקריב החטאת למעלה והעולה למטה, ונפסלו שניהן ג"כ מספק, והיה ראוי א"כ שתביא עוד קן א' מאיזה מין שתרצה, שיהיה א' מהן לעולה וא' לחטאת לקרבן חיובה, דשמא נפסלו לה החטאת ועולת חובתה תחלה. ואפ"ה סגי לה בב' חטאות לחיובה וא"צ עולה. דהרי בב' המינים שהביאה תחלה, וודאי מין א' היה

כמין שנדרה, וא"כ הקן הב' היא לחיובה, רק בד' אופנים אפשר שהקריבה תחלה הב' קינין, ובכולן א"צ להביא השתא עולה לחובתה, דממ"נ (א) אם הקריבה בתחלה ב' של נדרה למטה. א"כ הקריבה אז ב' של חובתה למעלה, והוכשר לה עולת חובתה כבר. (ב) ואם בתחלה הקריבה מב' של חיובה. החטאת למעלה והעולה למטה. א"כ אז גם ב' של נדרה הקריב א' למטה וא' למעלה, והוכשר ג"כ לה עולה א' של נדרה. ובין שהוקרבו כאופן (א) ובין שהוקרבו כאופן (ב). תוכל לחשוב העולה הכשרה ההיא לספק תשלומי חיובה. ומדאינה יודעת מאיזה מין היה העולה הכשרה ההיא, להכי מוכרחת להביא ב' חטאות א' ממין א וא' ממין ב כדי לצרפו ולזווגו להעולה הכשרה ההיא. ותהיה מאיזה מין שתהיה. (ג) וכ"ש אם הקריבו מקן חיובה החטאת למטה והעולה למעלה, כבר יצאה יד"ח קרבן חובתה לגמרי. (ד) ואם בתחלה הקריבה ב' חיובה למטה, א"כ כבר הקריבו אז ב' של נדרה למעלה, וכבר יצאת יד"ח ב' עולות נדרה. והב' עולות ממין א והב' עולות ממין ב. שתביאם השתא, א"צ כלל לתשלומי ספק נדרה. ותוכל לצרף א' מהעולות ההם ממין זה או זה להחטאת שהוכשרה בהד' פרידות תחלה. להכי בכל הד' אופנים א"צ להביא השתא עולה לחיובה. מיהו פשוט שגם לרבינו יצחק. תחת ב' פרידות החטאות א' ממין א וא' ממין ב שתביא, רשאה נמי להביא קן מאיזה מין שתרצה ותקריב ממנו פרידה א' לחטאת ופרידה א' לעולה. לתשלומי קרבן חיובה. דהרי בכה"ג בכל איזה אופן שהקריבה תחלה ד' פרידות שלה, עכ"פ יצאת ידי חובת קרבן חובתה בהחטאת והעולה שתביא עכשו. אמנם יהיה איך שיהיה. גם לרבינו יצחק ז"ל קשה כמה קושיות שהקשינו לעיל לרמב"ם שלא נוכל לתרצם כ"א בדוחק גדול. וגם הבבא האחרונה של משנתינו, נתנה לכהן ואינה יודעת מה נתנה וכו' הניחה בלי פירוש כלל. והנה גם דברי פי' הרשב"ץ ראיתי, וארא והנה גם הוא עלה כולו קמשוני טעותי הדפוס למרבה. ואפ"ה מריסי עיניו של רבינו ניכר דבפירוש הרמב"ם בחיבורו נקט ואתא גם הרשב"ץ, ורק בקצת דברים נטה בפירושו מדברי הרמב"ם, בפירושו כאן, וכבר שלבנו דברי קדשו, ובמה דאנהרינהו לעיינן באמרותיו הקלורין, מבינות פי' הרמב"ם שהבאנו לעיל: